

HRVATSKI VOJNIK

Broj 115. Godina III. 8. prosinca 2006. www.hrvatski-vojn timer.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,79; SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

**General bojnik Viktor Koprivnjak,
zapovjednik HRZ-a i PZO-a**

Imamo jasnu viziju budućeg razvoja i opremanja

US Navy

PHILADELPHIA

Čestitke pobjednicima

Susreti football momčadi američke mornaričke akademije i njihovih kopnenih rivala iz Vojne akademije imaju tradiciju poput nekih europskih nogometnih derbija. Naime, utakmica održana 2. prosinca na terenu Lincoln Financial Field bila je 107. susret ovih momčadi. Ovak put uspješniji su bili mornari, pobjeđivši vojnike (popularno zvane Black Knights ili Crni vitezovi) rezultatom 26-14. Koliko je pobjeda u toj utakmici važna dokazuje i gornja fotografija: pobjednicima je došao čestitati osobno državni tajnik za mornaricu SAD-a, Donald C. Winter.

MOSKVA

Stop kopijama!

Rusija planira stati na kraj proizvođačima koji rade i prodaju kopije poznatih pušaka AK-47. Prema navodima ruske medijske kuće Novosti, pretpostavlja se da na svijetu postoji oko 100 milijuna primjeraka tog oružja, no, mnogi od njih su nelicencirane kopije. Glavnim grešnicima su proglašeni proizvođači iz Bugarske, koji su nastavili proizvoditi svoju verziju Kalašnjikova davno nakon što im je istekla licenca. No, ruski ambasador Aleksandar Aleksejev izjavio je da su s bugarskom tvrtkom Arsenal pregovori u tijeku.

MOSKVA

Novi ruski projektili

Rusija službeno uvodi u uporabu prvu seriju novih pokretnih interkontinentalnih balističkih projektila, navodi Voice of America citirajući izjavu ruskog ministra obrane Sergeja Ivanova. Riječ je o novoj inačici projektila Topol-M, koji je sposoban probiti i posebno ojačane sustave obrane. Ivanov je dodao da će to oružje tvoriti jezgru snaga ruskih strateških projektila. Prema izvješćima, novi će projektili moći nositi teret težine 1200 kg i imaju dolet oko 10 000 km. Također, kreću se načinom koji je teško detektirati.

BONN

Veći proračun zbog mirovina

Prvi godišnji proračun izglasovan u Njemačkoj u mandatu Vlade Angele Merkel predviđa i više sredstava za obranu: ukupno 28,4 milijarde eura. Prošle godine za istu je svrhu bilo odobreno 4 i pol milijarde manje. No, većina

će tog novca otići na mirovine i troškove umirovljenja vojnog i nevojnog osoblja unutar sustava, što dosad nije bila briga tog dijela proračuna. Na modernizaciju vojske će otići oko 172 milijuna eura više nego u 2006.

MOSKVA

Prvi Suhoji u Venezueli

Dva nova zrakoplova tipa Suhoj Su-30MK2 upućeni su iz Rusije

prema kupcu Venezueli. Rečenu informaciju objavila je ruska agencija RIA-Novosti citirajući dužnosnika tamošnje agencije za izvoz naoružanja. Letjelice su u Južnu Ameriku prevezene transportnim zrakoplovom An-124, a pošle su iz grada na istoku Rusije Komsomolsk-na-Amuru, gdje su i proizvedene. Još dva Suhoja će venezuelanskom ratnom zrakoplovstvu biti predana do kraja godine, a ukupno će ih biti 24.

LONDON

Aktivni oldtimeri

Još 1957. godine Britanci su zračnu bitku za svoj otok iz II. svjetskog rata počeli obilježavati na poseban način: preletom aviona pod nazivom Povijesni let zrakoplova. Riječ je o javnim izvedbama letenja u avionima iz tog slavnog razdoblja, poput Spitfirea, Lancastera i Hurricanea. S vremenom, događaji su evoluirali u veličini i organizaciji. Sad postoje pod zajedničkim nazivom Let u spomen Bitke za Britaniju, a u ovoj su godini stari avioni dosad imali više od 500 nastupa na aeromitinzima i svečanim događanjima, uključujući i prelet tijekom proslave kraljičinog rođendana. Gledalo ih je više od šest milijuna ljudi. Sljedeća godina bit će još aktivnija, jer će ova oldtimerska skupina proslaviti svoju 50. obljetnicu.

MoD UK

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,

(marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Lektori: Danica Pajić, Gordana Jelavić,

Milenka Pervan Stipić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:

AKD Agencija za komercijalnu

djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojniki.hr

E-mail: hrvojniki@morh.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2006.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

General bojnik Viktor Koprivnjak, zapovjednik HRZ-a i PZO-a

MiG-ovi 21 moraju se zamijeniti novim borbenim zrakoplovima do 2010. Uz to, povećat ćemo i svoje transportne sposobnosti. Tu ponajprije mislim na deset novih transportnih helikoptera...

Strana 4

U Ministarstvu obrane održana konferencija za novinare

Za obrambeni proračun u 2007. godini izdvojit će se oko 1,74 posto BDP-a, od čega će 55 posto ići za troškove osoblja, a oko pola milijarde kuna za opremanje i modernizaciju Oružanih snaga

Strana 7

Uoči 5. kupa HRM-a u jedrenju i 12. božićne regate krstaša

Tradicija božićne regate duga je 12 godina dok će se Kup HRM-a održati peti put zaredom. Namjera nam je prije svega druženje i upoznavanje što većeg broja ljudi s jedrenjem koje je zapravo u osnovi svih ratnih mornarica...

Strana 12

NATO model procjene pokretljivosti kotačnih vozila

VCI indeks procjene pokretljivosti vojnih vozila na temelju NRMM modela je pogodan za procjenu pokretljivosti u realnim uvjetima uporabe vozila. Usporedni MMP model procjene pokretljivosti je pogodan za neposrednu usporedbu pokretljivosti različitih vozila

Strana 20

Naslovnicu snimio Katsuhiko TOKUNAGA

general bojnik Viktor KOPRIVNJAK

zapovjednik HRZ-a i PZO-a

- **DPR nam omogućava da imamo jednu borbenu eskadrilu i to s novim zrakoplovima**
- **povećat ćemo i svoje transportne sposobnosti s deset novih transportnih helikoptera**
- **nabavit ćemo i četiri aviona za selekciju i početnu obuku pilota kojima ćemo zamijeniti stare avione UTVE 75**

Imamo jasnu viziju budućeg razvoja i opremanja

MiG-ovi 21 moraju se zamijeniti novim borbenim zrakoplovima do 2010. Uz to, povećat ćemo i svoje transportne sposobnosti. Tu ponajprije mislim na deset novih transportnih helikoptera. HRZ i PZO imaju kvalitetan sustav školovanja koji je prepoznat i u svijetu. Godišnje školujemo desetak pilota i to zadovoljava naše potrebe u miru

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Uovoj, za Hrvatsku vojsku, jubilarnoj godini, petnaestu obljetnicu svog postojanja i djelovanja obilježava i HRZ i PZO. Tim smo povodom razgovarali sa zapovjednikom HRZ-a i PZO-a general bojnikom Viktorom Koprivnjakom.

Što biste izdvojili kao najvažnija postignuća HRZ-a i PZO-a u proteklih petnaest godina?

Danas kada obilježavamo 15. obljetnicu HRZ-a i PZO-a moramo se sjetiti 1991. i početka agresije na RH kada su zrakoplovci Hrvati masovno odlazili iz bivše JNA i kada su se počele stvarati naše prve zrakoplovne grupe u svrhu prikupljanja zrakoplovnog kadra i eventualno zrakoplovne tehnike. Okosnicu prve zrakoplovne tehnike činili su zrakoplovi iz aeroklubova i poljoprivredne avijacije, a kasnije i tri MiG-a 21 koje smo dobili preletom naših pilota iz JNA. Odmah po ustrojavanju HRZ-a i PZO-a 12. prosinca 1991. počelo se sustavno planirati, organizirati i pripremati za prijam i druge zrakoplovne tehnike koja je počela pristizati 1992./93. godine. Uslijedilo je razdoblje intenzivne obuke, odnosno preobuke pilota i pripreme za akcije i operacije koje će uslijediti. Već 1992. godine počeli smo i sa školovanjem hrvatskih pilota i to po modelu koji je i danas prisutan i na kojem se temelji i projekt Kadet. U samim počecima Domovinskog rata djelovanja postrojbi HRZ-a i PZO-a imalo je ponajprije psihološku važnost, ali je zato u završnim operacijama pokazalo svu svoju snagu i moć i bilo je jedna od okosnica naše pobjede i oslobađanja cijele zemlje. Važno je napomenuti da smo već tijekom Domovinskog rata uz vojne, obavljali i zadaće pomoći civilnom stanovništvu. Eskadrilu protupožarnih aviona osnovali smo 1994. godine

kad smo dobili prve Canadaire, a započeli smo i s prijevozom bolesnika i unesrećenih s otoka i priobalja.

Poslije rata i HRZ i PZO se, kao i svi drugi dijelovi Hrvatske vojske trebao transformirati. Počelo se s nabavama nove zrakoplovne tehnike, a nabavljen je i novi radarski sustav, budući da postojeći nije mogao zadovoljiti naše potrebe.

Danas, naravno u skladu sa strateškim dokumentima, Strateškim pregledom obrane i Dugoročnim planom razvoja OS-a imamo jasnu viziju naše budućnosti. U posljednje tri do četiri godine obavljen je remont sve zrakoplovne tehnike, a dijelom i njezina modernizacija. I dalje intenzivno radimo na nabavi nove zrakoplovne tehnike, školovanju pilota i prilagođavanju NATO standardima, te slobodno mogu reći da ćemo u godinama koje su pred nama biti interoperabilni s NATO snagama.

MiG-ovi se trebaju zamijeniti novim borbenim zrakoplovima

Spomenuli ste Dugoročni plan razvoja OS-a. Možete li izdvojiti najvažnije odrednice iz DPR-a koje se odnose na ulogu i daljnji razvoj HRZ-a?

Kad je riječ o daljnjem razvoju HRZ-a ponajprije bih istaknuo da ćemo i dalje imati borbenu zrakoplovstvo, odnosno DPR nam omogućava da imamo jednu borbenu eskadrilu i to s novim zrakoplovima. Kao što je poznato MiG-ovi 21 moraju se zamijeniti novim borbenim zrakoplovima do 2010. godine. Uz to povećat ćemo i svoje transportne sposobnosti. Tu ponajprije mislim na deset novih transportnih helikoptera koje ćemo dobiti na račun klirinškog duga s Ruskom Federacijom. Riječ je o helikopt-

terima MI 171 Š koji su opremljeni po našim zahtjevima i koji će biti interoperabilni s NATO-ovim sustavima. Tim helikopterima bitno će se povećati naše transportne sposobnosti, a s njima ćemo moći i ravnopravno sudjelovati u mirovnim operacijama, odnosno pružati potporu našim kopnenim snagama u mirovnim operacijama u kojima će sudjelovati. Nabavit ćemo i četiri aviona za selekciju i početnu obuku pilota kojima ćemo zamijeniti stare avione UTVE 75, a predstoji nam i postupna modernizacija cijele sadašnje flote transportnih aviona. I sami znate da zrakoplovna tehnika brzo zastarijeva te da bi se otprilike svakih pet godina trebalo ulagati u njezinu modernizaciju, kako bi se održao korak u brzom tehnološkom razvoju zrakoplova. Kao leteće platforme postojeći zrakoplovi su još uvijek dobri, ali se u njih trebaju ugrađivati određeni elektronički, navigacijski, identifikacijski i drugi sustavi koji su vezani za sigurnost zračnog prometa i obavljanje postavljenih zadaća i koje nam, na neki način, nameće i EUROCONTROL. Napomenuo bih da zrakoplovstvo kao tehnička grana zapravo treba biti u permanentnoj modernizaciji sustava ili podsustava kako bi se mogao hvatati korak sa zahtjevima modernog vremena i zahtjevima drugih zrakoplovstava s kojima surađujemo.

Kad je riječ o modernizaciji ratnog zrakoplovstva, javnost trenutačno najviše zanima nabava novih borbenih zrakoplova...

Da, ta je tema zanimljiva i za javnost, ali i za nas. Nabavi novog borbenog zrakoplova treba se pristupiti s velikom ozbiljnošću jer je riječ o osjetljivoj i skupoj investiciji. HRZ i PZO izrađuju taktičku studiju o karakteristikama novog zrakoplova koji treba odgovarati našim zadaćama i misijama koje proizlaze iz strateških dokumenata. Taktičke karakteristike koje ćemo dati u studiji omogućuju izbor između nekoliko tipova danas aktualnih zrakoplova. To mora biti supersonični zrakoplov koji može izvesti presretanje u zračnom prostoru RH u što kraćem vremenu što je, pogotovo danas, kad su aktualne RENEGATE situacije, posebno bitno. Zrakoplov mora biti moderne konstrukcije, lak za održavanje, relativno malih dimenzija s elektroničkim sustavima i naoružanjem koje je kompatibilno NATO-ovu sustavu. Nabavi li se rabljeni zrakoplov, on bi u eksploataciji trebao ostati barem 15 godina, a novi i do 30 godina.

Izbor novog zrakoplova obaviti će Ministarstvo obrane, odnosno Vlada Republike Hrvatske, kada se naprave ostali elementi cjelokupne studije, a na Vladi Republike Hrvatske je da donese odluku koje će zrakoplove i pod kojim uvjetima nabaviti.

Kad bi trebali početi stizati novi transportni helikopteri MI 171 Š i jesu li provedene sve pripreme za njihov prijam?

Helikopteri bi trebali početi pristizati sredinom sljedeće godine. Već smo počeli s pripremanjem letačkog i tehničkog kadra, a uskoro ćemo početi i s pripremom infrastrukture. Kako je riječ o helikopterima, oni su najnovija varijanta iz obitelji helikoptera MI 8 koje mi imamo pa postupak njihovog uvođenja u punu operativnu uporabu u postrojbe HRZ-a i PZO-a neće biti tako kompleksan kao s potpuno nepoznatom zrakoplovnom tehnikom.

Je li tehnika koja se primjenjuje u PP sezoni zadovoljavajuća i mogu li se i tu očekivati neke novine?

Ovogodišnja PP sezona je prošla dobro i proglašena je uspješnijom i boljom od prošle. Sudeći po rezultatima, došli smo do jedne optimalne organizacije zrakoplovne komponente koja sudjeluje u PP sezoni i koju ne bi trebalo mijenjati. Zrakoplovna tehnika kojom danas raspolažemo relativno je moderna, a hoćemo li povećavati flotu ne ovisi o nama već o vatrogasnoj zajednici i ekonomskim mogućnostima zemlje.

Naravno, kad dobijemo nove helikoptere moći ćemo u PP sezoni angažirati više helikoptera MI 8 te ćemo i kvalitetnije pripomoći prevoženju bolesnih i ozlijeđenih s otoka i priobalja na kopno.

Školovanje desetak pilota godišnje zadovoljava naše potrebe

Hoće li se u skladu s novim ustrojem smanjivati zrakoplovni kadar?

Na temelju DPR-a i ostalih strateških dokumenata, HRZ i PZO će se u brojčanom smislu smanjiti. Dio dosadašnjih postrojbi će se ugasiti, a dio funkcija koje je dosad imao HRZ i PZO prijeći će u ovlasti drugih ustrojbenih cjelina OS-a.

U skladu s tim dio osoblja kojim sada raspolaže HRZ i PZO prijeći će u druge ustrojbene cjeline OSRH. Neki bi rekli da ćemo se smanjiti, dok bih ja rekao da ćemo se samo prestrukturirati. Napomenuo bih da ćemo naše operativne postrojbe koje ostaju u sastavu HRZ-a i PZO-a ojačati u kadrovskom i tehničkom smislu.

Poznato je da bi se ZTZ trebao izdvojiti iz sustava MORH-a. Hoće li se, kad se to realizira, suradnja sa ZTZ-om nastaviti?

Suradnja sa ZTZ-om će se nastaviti i kad se on izdvoji iz MORH-a. Mi smo jasno naznačili što od ZTZ-a očekujemo, odnosno koje bi nam usluge i u kojem opsegu trebao pružati neovisno o tome u čijem će sastavu biti.

Nadamo se i očekujemo da će to ZTZ i poštovati. Ali, još jednom bih napomenuo da ćemo ojačati naš prvi i drugi stupanj zrakoplovno-tehničkog održavanja i to ne samo kadrovski nego i u zrakoplovnoj opremi i alatima.

ma, tako da će oni, neovisno o ZTZ-u, znatno veći opseg radova obavljati samostalno.

Imamo li dovoljno pilota i napuštaju li oni i dalje HRZ kao što je to bio trend posljednjih nekoliko godina ?

Godišnje školujemo desetak pilota i to zadovoljava naše potrebe u miru. Pilota ima dovoljno iako se u javnosti dosta špekulira o njihovom odlasku iz sustava. Moram istaknuti da OS u cjelini, pa tako i HRZ i PZO, nije zatvoren sustav. Školovanje pilotima, osim stjecanja vojnog zvanja i vojne licence poslije škola omogućava i brzo stjecanje civilne licence. Naši piloti imaju ugovornu obvezu u sustavu ostati deset godina nakon završetka fakulteta, a nakon toga mogu slobodno izaći iz sustava i nastaviti graditi drugu karijeru. Kod nas je počelo funkcionirati tržište radne snage i naravno da postoji i migracija radne snage. Iz sustava odlaze i drugi primjerice doktori, psiholozi, informatičari, a ne samo piloti. To znači da će se, ako ljudi žele ostati u sustavu, morati pronaći i neki drugi mehanizmi i sustavi beneficija jer samo plaća bez obzira na to kolika bila neće biti dovoljna.

Prednost osposobljavanju kadra

Prema vašem mišljenju, a naravno vezano uz naše približavanje NATO-u, je li za HRZ važnija modernizacija ili daljnje kvalitetno školovanje zrakoplovnog kadra?

Mora se, a pogotovo u zrakoplovstvu postići balans između modernizacije, dobre opreme i dobrog sustava školovanja. Jedno bez drugoga ne može. Međutim, a na temelju naših iskustava, ipak bih dao malu prednost osposobljavanju kadra. HRZ i PZO imaju kvalitetan sustav školovanja koji je prepoznat i u svijetu. Naši su se djelatnici pokazali uspješnima ne samo u obavljanju svakodnevnih zadataka nego i na brojnim međunarodnim vježbama sa zrakoplovstvima NATO zemalja, a prije svega SAD-om.

Kako biste ocijenili važnost velike međunarodne konferencije zapovjednika zračnih snaga koja je nedavno održana u Splitu, a na kojoj je bio i zapovjednik CC Air Izmira general pukovnik Maurice McFann te još 15-ak zapovjednika zrakoplovstava NATO/PfP i zemalja Mediteranskog dijalog?

"Air Commaders Conference 2006" bila je dobra prigoda za razgovor i razmjenu iskustva sa zapovjednicima zrakoplovstava drugih zemalja. Tijekom konferencije održano je niz zanimljivih prezentacija o danas aktualnim događanjima u zrakoplovstvima i ona je sigurno još jedan korak naprijed u našoj suradnji sa zemljama NATO-a, zemljama PfP-a i zemljama Mediteranskog dijalog. Ono što me posebno veseli, a što je došlo do izražaja i na toj konferenciji, jest činjenica da nas zrakoplovstva NATO/PfP i zemalja

Mediteranskog dijalog cijene te da je prepoznat i pohvaljen napredak koji naša zemlja postiže posljednjih godina.

Nedavno ste izjavili da bismo mi mogli postati regionalno središte za obuku vojnih, ali i civilnih pilota. Možete li reći nešto više o tome ?

U Europi je trend, ne samo kad je o zrakoplovstvu riječ, da se radi smanjenja troškova i podizanja kvalitete školovanja osnivaju zajednička središta za obuku. Mi smo jedna od rijetkih zemalja u regiji koja ima izgrađen sustav koji omogućava cjelovito školovanje pilota. Imamo infrastrukturu, zrakoplovnu tehniku, stručan letачki kadar i stručnjake na Fakultetu prometnih znanosti.

Stoga mislim, a to i potenciram, da bismo trebali iskoristiti prednosti i mogućnosti koje imamo i raditi na tome da Zadar, odnosno 93. zb Zemunik postane regionalno Središte za obuku letачkog kadra. I to ne samo vojnog nego i civilnog jer naš sustav školovanja pilota nije zatvoreni vojni, nego civilno-vojni sustav. Već smo uspostavili kontakte s nekim zemljama i interes postoji. Svima je cilj da se školovanje pilota, koje je veoma skupo i dugotrajno na neki način pojeftini. Nadam se da ćemo u našoj nakani uspjeti i da ćemo u bliskoj budućnosti realizirati tu ideju.

Može li se očekivati sudjelovanje HRZ-a u međunarodnim mirovnim misijama ?

Ne da se može očekivati nego će HRZ sigurno sudjelovati u mirovnim misijama. Na to nas obvezuje i jedan od naših partnerskih ciljeva u skladu s kojim već od 2007. moramo imati raspoloživ jedan helikopter MI 8 za slanje u mirovne misije. Već sad imamo potpuno opremljena dva helikoptera i dovoljan broj posada. Oni će biti angažirani na zadacima medicinske evakuacije i transporta za koje je taj helikopter i opremljen. Naravno, odluku o tome kada i gdje će se ići, donijet će Vlada i Sabor RH. Moramo ovdje istaknuti da su i dosad pojedini djelatnici iz sastava HRZ-a i PZO-a sudjelovali u mnogim međunarodnim misijama diljem svijeta s vrlo zapaženim rezultatom.

I za kraj, jeste li zadovoljni i je li se u HRZ-u i PZO-u moglo učiniti više?

Svaki dosadašnji zapovjednik HRZ-a i PZO-a pa tako i ja radili smo u skladu s okolnostima i mogućnostima koje smo imali. Naravno da se uvijek može više i bolje, ali ja sam zadovoljan. Napravili smo mnogo, a imamo i jasnu viziju budućeg razvoja i opremanja HRZ-a i PZO-a koja je vrlo dobra. Stoga bih i ovom prigodom zahvalio svim bivšim i sadašnjim djelatnicima i zapovjednicima, svima koji su prošli kroz HRZ i PZO, koji su sudjelovali u njegovom razvoju i koji su na bilo koji način pomogli da HRZ i PZO budu ono što su danas. ■

U Ministarstvu obrane održana konferencija za novinare

Obrambeni proračun u skladu s Dugoročnim planom razvoja

Za obrambeni proračun u 2007. godini izdvojit će se oko 1,74 posto BDP-a, od čega će 55 posto ići za troškove osoblja, a oko pola milijarde kuna za opremanje i modernizaciju Oružanih snaga

Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT

Aktivnosti MORH-a i OSRH-a u idućoj godini te proračun za 2007. teme su konferencije za novinare održane 4. prosinca u Ministarstvu obrane. Uz ministra obrane Berislava Rončevića i načelnika Glavnog stožera generala zbora Josipa Lucića konferenciji su nazočili i njihovi najbliži suradnici.

Za modernizaciju u idućoj godini 448 milijuna kuna

U uvodnom obraćanju predstavnicima medija ministar obrane Berislav Rončević istaknuo je da je Hrvatski sabor potvrdio proračun za iduću godinu po kojemu će se za obrambeni proračun izdvojiti oko 1,74 posto bruto društvenog proizvoda što je, dodao je, u skladu s Dugoročnim planom razvoja OSRH-a. Time se, napomenuo je, počeo ostvarivati plan razvoja Oružanih snaga predviđen DPR-om od 2006. do 2015. godine. Ministar je ujedno objasnio da financiranje obrambenog sektora ne mora nužno ići iz državnog proračuna, navodeći primjer rješavanja klirinškog duga kao vrlo važnog čimbenika u razvijanju transportne i ujedno primarne komponente Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Iako je nabava borbenih aviona također obuhvaćena DPR-om, napomenuo je da će se do konačne odluke još pričekati, najavivši za lipanj iduće godine izradu stručne studije koja bi trebala biti temelj za optimalan izbor. U pogledu opremanja i modernizacije, za koju će se u idućoj godini izdvojiti 448 milijuna kuna, bilo je riječi i o nabavi borbenih oklopnih vozila pješništva kao o temeljnom projektu, čije se mogućnosti i ponude još uvijek razmatraju. Najavljena su i ulaganja u ABK zaštitu te u razvoj i modernizaciju ZIKS-a i informatičkih sustava. Kao projekti u razmatranju za nabavu spomenuti su inženjerski strojevi za razminiranje i optoelektronički sustavi, pokrenut će se i projekt za izvanobalni patrolni brod, očekuje se prva doprema helikoptera Mi-171, a u planu je i opremanje za ZLIM te nabava UBS-a, uz nastavak realizacije ranije započetih projekata.

Za misije 300 vojnika

Ministar Rončević posebno se osvrnuo na hrvatske vojnike u mirovnim misijama UN-a i EU-a te NATO-a, napominjući da će prema Godišnjem nacionalnom programu kojega je usvojila Vlada RH u idućoj godini u raznim misijama izvan Hrvatske ukupno biti do 300 naših vojnika. Ističući da ne postoje nikakvi zahtjevi za povećanjem toga broja te da Hrvatska ne razvija posebne snage za tu zadaću, podsjetio je da je naša obveza prema DPR-u i u skladu sa zahtjevima

NATO-a staviti na raspolaganje 8 posto kopnene komponente, ali tek nakon 2010. "Naš vojnik može u misiju tek kada je za to osposobljen i adekvatno opremljen", poručio je, dodajući da povećanje broja misija iziskuje i dodatna financijska sredstva, a za tu je stavku u 2007-oj predviđeno oko 219 milijuna kuna od čega se velik dio planira utrošiti za nabavu opreme. Govoreći o vrhunskoj opremljenosti hrvatskih vojnika u mirovnim misijama, ministar je ujedno upozorio na besmislenost usporedbe s nedostižnim standardom zapadnih zemalja u tom pogledu, zaključivši pritom da ne postoji idealna oprema za misije poput ISAF-a. Posebno je bilo riječi o toj, kako je ministar ocijenio, za nas tehnički i logistički najzahtjevnijoj mirovnoj misiji te je kao jedan od ciljeva nedavnog posjeta našem kontingentu u Afganistanu naveo upravo upoznavanje na terenu s potrebama naših mirovnjaka u pogledu opreme. Također je napomenuo da su svi relevantni u Hrvatskoj upoznati s mandatom naših vojnika u Afganistanu, dodajući da je od mogućih 150 u misiji ISAF trenutačno 147 pripadnika OSRH-a, te da je svima jasno kako je to opasna misija u kojoj se može i poginuti te stoga "ne možemo isključiti mogućnost ranjavanja pa ni smrt našeg vojnika". Ističući kako je odlazak na jug Afganistana dio zadaće hrvatskih vojnika u ISAF-u, napomenuo je da je prvi napad na OMLT bio na sjeveru, a da se pak najviše gine u Kabulu, napominjući pritom da tamo ne postoje sigurna i nesigurna područja. Zaključio je da su hrvatski vojnici koji tamo dragovoljno odlaze svega svjesni te da su spremni preuzeti taj rizik, dodajući: "Činimo sve da život i rad naših vojnika u mirovnim misijama bude što sigurniji, no opasnost ne možemo isključiti." Govorio je i o velikom interesu upravo za najopasniju misiju ISAF, navodeći da trenutačno imamo pripremljenih još pet rotacija te da bi mnogi htjeli ići i u više navrata. Upozorio je i na važnost sprječavanja trgovine drogom, dodajući da 90 posto heroina na svjetsko tržište dolazi upravo iz Afganistana. "Duboko sam uvjeren da je to što rade naši vojnici u mirovnim misijama dobro i humano", istaknuo je Rončević, napominjući da je i NATO-ova vođena misija ISAF pod okriljem UN-a te je podsjetio da su mirovnjaci ginuli i u Hrvatskoj. Govoreći o hrvatskim aspiracijama za ulazak u Sjevernoatlantski savez, ministar je zaključio da je "NATO za Hrvatsku najbolja policia osiguranja i dugoročno najisplativija opcija". No, za pripadnike MORH-a i OSRH-a možda je najzanimljivija informacija s ove konferencije da će se za troškove osoblja u idućoj godini izdvojiti 55 posto od ukupnog obrambenog proračuna. ■

Vukovarskom branitelju i stopostotnom invalidu Borisu Trifunovskom uručena spomen-plaketa *Vukovar '91.*

Najljepši rođendanski dar

Nakon što je dobio spomen-plaketu *Vukovar '91.* i zastavicu *Tigrova*, brigade pod čijim je stijegom nekoć ratovao, slavljениk je izjavio kako ga je najviše dojmilo što su mu takvo priznanje donijeli "njegovi dečki" na čelu s njegovim ratnim zapovjednikom

—Napisala i snimila Marija ALVIR—

Umirovljeni brigadir Boris Trifunovski jedan je od onih čiji je ratni put počeo dok još mnogi nisu ni shvaćali što nam se događa, a na određeni način čini se da još nije završio. On, naime, još uvijek vodi svoju bitku, no ovaj put se bori za svoje zdravlje.

Borise, bori se!

Taj hrvatski branitelj stopostotni je ratni vojni invalid još od 8. studenoga 1991., kada je teško ranjen u bitki za Vukovar, a u obrani toga grada sudjelovao je od prvih dana žestokih borbi. Sreća u nesreći je što je iz vukovarske Ratne bolnice ipak izvukao živu glavu, nakon što je s konvojem preko okupiranog hrvatskog teritorija te Srbije i Bosne stigao u Zagreb, gdje i danas živi sa suprugom. No, govor ga odaje da je "dotepenac", a nekad prije rata živio je u slavonskoj Orahovici. Pripadnik je *Tigrova* od početka formiranja 1. gardijske brigade, a i danas mu oči zaikre pri pogledu na njihovu ratnu zastavicu. Iako je u ratnom vohoru u 26-oj godini doživotno osuđen na invalidska kolica, ratne godine pamti kao dane ponosa i slave. I kaže da mu se ponekad čini kako je tada bilo lakše. Vjerujemo da je potpuna invalidnost i ovisnost o drugima težak križ za sve koji dijele Borisovu sudbinu i razumijemo njegovu rezigniranost uzrokovanu administrativnim apsurdima koji sežu do bizarnosti poput objašnjavanja zašto mu trebaju invalidska kolica i ručne komande u automobilu. I ne čudi onda što su sve češći medijski napisi o prijetnjama invalida i razvojačenih branitelja, no najgore je što oni koji su doista nepravedno oštećeni u toj nemoći dižu ruku sami na sebe, odustajući od daljnje borbe pa i od života uopće. Ipak, unatoč svim problemima s kojima se mora nositi te napose teškom zdravstvenom stanju koje ga je posljednje dvije godine prikovala za krevet, Boris

je vedar pa čak i optimističan. Nakon operacije crijeva morao je dugo mirovati pa su mu tetive i mišići "zakazali", no jedva čeka dan kada će i to operirati te ponovno sjesti u svoja kolica. S nevjerojatnom smirenošću konstatira kako, uz sve životne i zdravstvene nedaće koje su ga snašle, ima i onih kojima je gore te skromno ističe kako je u "kategoriji" invalida koji su dobro situirani. "Dobili smo kuće, lijepe mirovine i možemo si štošta priuštiti", naizgled zadovoljno priznaje, napomenuvši pritom kako je mnogo teže braniteljima s manjim postotkom invalidnosti među kojima se mnogi doslovno bore za osnovnu egzistenciju.

Braća po oružju

Gotovo paradoksalno zvuči Borisova zabrinutost za druge, lakše invalide, no to ponajbolje govori o njemu kao o čovjeku s velikim srcem, o čemu svjedoče i njegovi suborci, koji su ga posjetili na sam rođendan - 30. studenoga. Među njima bio je i brigadir Drago Horvat, zapovjednik 1. gbr i nekadašnje bojne Petruševac, u čijim je redovima bio i Boris. Tom prigodom uručio mu je spomen-plaketu *Vukovar '91.* i zastavicu *Tigrova*, brigade pod čijim je stijegom nekoć ratovao, na što je slavljениk izjavio kako ga je najviše dojmilo što su mu takvo priznanje donijeli "njegovi dečki" na čelu s njegovim ratnim zapovjednikom. Uslijedila su prisjećanja "s prve crte", a nas nekolicina okupljenih oko Borisove bolesničke postelje osjećali smo se privilegirani što imamo priliku biti tu. Kao i mnoge druge ratne priče koje sam dotad čula - toliko slične, a ipak različite - i ove su u sebi sadržavale i tugu i radost, i bijes i blagost, no ipak smo nastojali zadržati slavljeničko raspoloženje. "Ima Boga, bit će i pravde", zaključuje Boris s optimističnim prizvukom u glasu u kojem nema ni trunke jala i osvetoljubivosti, čak ni spram onih koji su mu jednim metkom odredili životnu sudbinu. Kaže, kao katolik na to nema pravo. A blagost kojom zrači toliko je zarazna da se i oni koji misle drukčije zapitaju u tom trenu imaju li veće pravo od njega na vlasiti gnjev i srdžbu. Ipak, čini se da se danas u miru najbolje razumiju oni koji su nekoć zajedno ratovali. "Mi iz '91. smo braća po oružju - neki su uložili svoje živote, drugi svoje zdravlje", zaključuje Borisov suborac Damir Jašarević - Dugi, koji je kao predsjednik Udruge Zagrepčana branitelja Vukovara organizirao to rođendansko iznenađenje, a ostali s odobravanjem kimaju glavom. I, doista, osjeća se taj emotivni naboj pri takvim susretima pa ne čudi što mnogi izbjegavaju tu vrstu katarze, tražeći istinu u dimu cigarete i na dnu čaše. Uzaludno, jer istina je u njima samima. I zato jedino jedni drugima mogu biti utjeha da je vrijedilo biti među prvima. Jer kako bi inače stekli toliko "braće" koji ih, za razliku od mnogih, nisu zaboravili. ■

Godišnji sastanak Dočasničkog zbora OSRH

“Približavanje NATO savezu donosi i određene obveze i alate koje trebaju poznavati vojnici, dočasnici i časnici OSRH kao što je poznavanje stranog jezika i informatička pismenost”, istaknuo je general zbora Josip Lucić, te je dodao da je u tijeku proces podizanja uvjeta i standarda u kojem pripadnici OSRH žive i rade

— Napisao i snimio Mario MATELJIĆ —

U prostorijama vojnog vježbališta “Gakovo” od 28. studenog do 1. prosinca održan je redoviti godišnji sastanak Dočasničkog zbora OSRH. To je redovita aktivnost koja je planirana u Godišnjem planu rada prvog dočasnika OSRH, časničkog namjesnika Gorana Turka. Sastanku su osim prvog dočasnika OSRH nazočili predstavnici Dočasničkog zbora u upravama GS-a, prvi dočasnici grana OSRH, prvi dočasnici pristozernih postrojbi GS-a, prvi dočasnici korpusa, brigada, dočasničkih škola te ostalih postrojbi OSRH. U uvodnom dijelu nazočnima se kraćim izlaganjem obratio i inspektor Dočasničkog lanca potpore, časnički namjesnik Zvonimir Gašparović. Inspektor je istaknuo trenutačne prednosti i nedostatke s inspeksijskih nadzora koji su provedeni tijekom godine u postrojbama OSRH. Tijekom radnog sastanka obrađene su sve važne teme iz života i rada dočasnika i vojnika u postrojbama OSRH s naglaskom na rad prvih dočasnika OSRH svih razina. Izvješćivanje prvih dočasnika sadržano je kroz sljedeće točke: tematski i radni sastanci, radni obilasci / posjeti / nadzori, dokumenti planiranja razvoja, ustroj i preustroj, sustav upravljanja osobljem, međunarodna vojna suradnja, obuka / školovanje / seminari te ostale aktivnosti od značenja za Do-

časnički zbor OSRH. Posebno je istaknuta razmjena iskustava u dosadašnjem radu te prijedlozi za nadgradnju postojećeg sustava.

Drugog dana radnog sastanka nazočnima se obratio načelnik GS-a, general zbora Josip Lucić, osvrnuvši se na trenutačni proces transformacije OSRH kao i približavanje Republike Hrvatske članstvu u NATO savezu. “Približavanje NATO savezu donosi i određene obveze i alate koje trebaju poznavati vojnici, dočasnici i časnici OSRH kao što je poznavanje stranog jezika i informatička pismenost”, istaknuo je načelnik GS-a. Istodobno je kazao i da vojnički poziv daje i određeni spektar mogućnosti za profesionalnim razvojem svakog pojedinca školovanjem i obukom, a u zadnje vrijeme posebno mogućnošću prekvalifikacije. Istaknuo je da je u tijeku proces podizanja uvjeta i standarda u kojem pripadnici OSRH žive i rade. Osim spomenutog načelnik je dao i nekoliko smjernica prvim dočasnima za rad u sljedećem razdoblju (profesionalno obnašanje dužnosti, stvaranje natjecateljskog duha u obuci, čuvanje zdravlja i života pojedinaca na najnižim razinama te podizanje razine osposobljenosti svakog pojedinca). Istoga dana nazočnima se obratio i načelnik Uprave za obrambeno planiranje i međunarodnu vojnu suradnju GS-a, brigadni general Mate Pađen. Kraćim

izlaganjem upoznao je prve dočasnike s trenutačnim stanjem sustava međunarodne vojne suradnje u OSRH te o aktivnostima koje su u tijeku. Dočasnici su bili upoznati i s potrebama OSRH, o radu dočasnika izvan granica RH u zapovjedništvima, stožerima te vojnodiplomatskim predstavništvima. Prvi dočasnici su se također upoznali s Dugoročnim planom razvoja OSRH.

Prvi dočasnik OSRH zaključio je godišnji radni sastanak i istaknuo kako prvi dočasnici trebaju izraditi u skladu sa zadanim smjernicama svoje planove rada za iduću godinu te svim nazočnima poželio mnogo uspjeha u daljnjem radu. ■

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA OBRAMBENU POLITIKU
SLUŽBA ZA NATO I PARTNERSTVO ZA MIR**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

**za popunu slobodnih radnih
mjestu u Službi za NATO i
Partnerstvo za mir Uprave za
obrambenu politiku:**

1. Viši stručni savjetnik, SRM I.

- jedan izvršitelj

Uvjeti: VSS - društveni ili tehnički smjer

- znanje engleskog jezika - 90% ALCPPT ili 85% ECL
- položen DSI
- 10 godina radnog staža

2. Stručni savjetnik, SRM I.

- dva izvršitelja

Uvjeti: VSS - društveni ili tehnički smjer

- znanje engleskog jezika - 90% ALCPPT ili 85% ECL
- položen DSI
- 5 godina radnog staža

Mjesto službe za navedene dužnosti je Zagreb. Prijave s dokazima za ispunjavanje gore navedenih uvjeta potrebno je dostaviti do **15. prosinca 2006.** na adresu: Ministarstvo obrane, Služba za NATO i Partnerstvo za mir, Zvonimirova 12/II, 10 000 Zagreb ili na e-mail nato@morh.hr. Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 01/4568-099 ili 01/4568-746.

Šuker, Šuker

Uz pomoć kolege iz Hondurasa, pitao sam dječake ciljano, potajno vjerujući u mogućnost pozitivnog odgovora, jesu li čuli za Davora Šukera, hrvatskog nogometaša koji je nekada igrao u španjolskoj ligi. Na moj izgovor spomenutog prezimena, tri dječaka su gotovo u glas zavikala "Šuker, Šuker...", i za to im nije bio potreban prevoditelj

Iz Zapadne Sahare Darko JURIC

O nogometu i nogometnim zvijezdama i oni puno znaju

pasivni već i sami postavljaju pitanja jer ih mnogo toga zanima. Što se tiče najmlađih, kao i u nas, po njihovoj odjeći lako možete zaključiti da i ovdje usred pustinje znaju za neke mega sportske ili glazbene zvijezde. Sve to više se odnosi na muškarce.

Sunčane naočale "Christian Dior"

Kod žena je nešto drukčije. Nositi tradicionalnu odjeću njihova je ob-

mnogi od Saharawija rođeni u Španjolskoj, naučili su tamošnji jezik, stekli određene europske navike stoga sada izgledaju nesvakidašnje u Sahari. Otud i neuobičajena imena za Saharawi djevojke koje smo sreli - Galia i Nadja. Kažu, trenutačno u Sahari borave kao na jednoj vrsti odmora, a izašla su iz naseljenijeg dijela na otvoreni pustinjski plato kako bi uživali u tradicionalnom Saharawi pripremljenu čaju. Možete samo zamisliti koliko su genetski vezane za pustinju i kako im je teško opisati snagu te njihove veze s pustinjom nama strancima.

Tradicionalna odjeća upotpunjena "zapadnjačkim" detaljima

Posjeti obližnjim rijetkim naseljenim mjestima smatramo kratkim ophodnjama jer na kraju pokrivaju malo prijeđenih kilometara. No, spomenute ophodnje znaju vremenski potrajati jako dugo pa ih stoga možemo izjednačiti s dugim (kilometarskim) ophodnjama. Naime, kada ste u nesvakidašnjoj prilici susresti veći broj pripadnika beduinske populacije ispred njihovih šatora, privremenih ili stalnih domova, bilo u odmaranju u pustinji ili u traganju za ispašom i supreživljavanjem s brojnim stadima, budite pripralni na otvorene razgovore koji mogu potrajati jako dugo. Ne samo zbog našeg posla već zbog znatiželje i ljubaznosti sugovornika, neka obična pitanja završe dugačkim odgovorima.

Starije osobe su vrlo ljubazne kao i svi ostali, ali su često škrte na riječima, kao da skromni način života podrazumijeva umjerenost i skromnost u svakom pogledu pa i u verbalnoj komunikaciji. Mladi, kao svi njihovi vršnjaci u cijelom svijetu, vesele se novom društvu i rado sudjeluju u dugačkim razgovorima, te obično nisu

veza i način života. No, što kad sretete domaće cure koje su odlučile ono malo nepokrivenog identiteta, uskog proreza u marami oko glave, pokriveno sunčanim naočalama "Christian Dior". Ne pitajte se jesu li originalne, to je najmanje važno, više me je zanimalo otkud ta uporabna i modna vrijednost dopire do ovako udaljenih i siromašnih dijelova svijeta. Odgovor na to pitanje stigao je nakon srdačnog razgovora s vlasnicom naočala i njezinom rođakom, naravno uz pomoć kolege Marija, časnika iz Hondurasa koji je španjolski prevoditelj u ovom slučaju. Dio njihove rodbine davno je emigrirao u španjolsku pokrajinu Basque pa se one tamo upućuju svake zime, kada je život u Sahari vrlo težak za preživljavanje. Na taj su način

Sahara - tako velika, a tako mala

U skupini od tri dječaka, rođaka spomenutih djevojaka (davno sam primijetio nesvakidašnju rodbinsku povezanost Saharawia), jedan od njih, sa svojih 5 do 6 godina, nosio je majicu s otisnutim likom popularnog francuskog nogometaša iz madridske nogometne momčadi Real, Zinedine Zidana. Uz pomoć kolege iz Hondurasa, pitao sam ga ciljano, potajno vjerujući u mogućnost pozitivnog odgovora, je li čuo za Davora Šukera, hrvatskog nogometaša koji je također nekada igrao u španjolskoj ligi. Na moj izgovor spomenutog prezimena, tri dječaka su gotovo u glas zavikala "Šuker, Šuker...", i za to im nije bio potreban prevoditelj. Bio sam zapanjen i odmah požalio što nemam sa sobom ništa prikladno da im nekako uzvratim na tome što poznaju našeg proslavljenog nogometaša i što mi to na prosto godi. Ne znam što bi me sve moglo iznenaditi od njihovih vršnjaka u nekim zapadnoeuropskim gradovima, ali ta tri dječaka ovdje pokazali su mi opet Saharu, toliko veliku i tako malenu. ■

Glavno prometno pravilo - pravo jačeg

Ljudi i životinje na putevima i gradskim ulicama žive u svojevrsnoj simbiozi. Vozači su na to naviknuti a i novi vojni promatrači brzo nauče ponašanje životinja: krave su tvrdoglave, konji nepredvidivi i opasni, svinje uporne, a jedino se psi, kao čovjekovi najbolji prijatelji, drže opreznima

— Iz Gruzije Enam GORINJAC —

Većina novopridošlih vojnih promatrača u Gruziji ostane zatečena kad uvide svu problematiku prometne situacije. Dok sam bio na tečaju za vojne promatrače u Sarajevu koji je održavao finski FINCENT, dobili smo mnogo informacija o svim UN-ovim misijama diljem svijeta. Nisam mogao vjerovati kako je među glavnim rizicima u UNOMIG-u promet. Nakon tjedan, dva kada se prođu sve rute ophodnji počnete razmišljati o ozbiljnosti prometne situacije.

Putevi - posebna priča

Putevi su u samoproglašenoj Republici Abhaziji posebna priča, dok su u ostatku Gruzije dobri i svakim danom sve bolji. Imate osjećaj da u abhaškom dijelu nitko ništa nije ulagao u prometnice u posljednjih dvadesetak godina. Rupe su na svakom koraku, uključujući i glavnu prometnicu M27. Vožnja preko većine lokalnih mostova velikim, teškim UN-ovim vozilima ravna je avanturi. Sva je sreća što vozimo moćnu, 8,5 tona tešku Nyalu RG-31, južnoafričke proizvodnje, otpornu na PT mine i pješačku vatru i vrlo dobrih voznih svojstava. Uz sav mogući oprez znaju se dogoditi lakše ili teže prometne nezgode, a o pucanju guma ne treba ni govoriti.

Ljudi i životinje na putevima, i gradskim ulicama, žive u svojevrsnoj simbiozi. Vozači su na to naviknuti a novi vojni promatrači brzo nauče ponašanje životinja: krave su tvrdoglave, konji nepredvidivi i opasni, svinje uporne, a jedino se psi, kao čovjekovi najbolji prijatelji, drže opreznima. Ubrzo prihvatite to kao normalno i vozite obilazeći oko stada krava ili koza na cesti, uz komentare nestrpljivog kolege: "Glupe krave!"

Mnogo je i loših vozača, te vozača bez vozačkih dozvola i automobila bez tablica. Najčešće vrijedi pravo jačega u prometu, posebno u gradovima. Jedan takav je Zugdidi, s vrlo živim prometom, nestrpljivim vozačima i strpljivim pješacima. Drukčiju sliku u prometu imao sam priliku vidjeti u crnomorskom lučkom i turističkom gradu Batumi, glavnome gradu Autonomne Republike Adžare. Batumi se doima kao mediteranski grad, s mnoštvom resto-

rana, hotela i brodova na krstarenju te, dakako, turista. U Gruziji, može se reći da što idete južnije i istočnije sve je bolja situacija, ne samo u prometu, nego i u svakom drugom pogledu.

Kulturno društvo lokalnih Mingrela

Društveni život je jedna od prednosti misije UNOMIG. Ljudi su aktivni i trude se uljepšati svaki dan koji provode tisućama ili desecima tisuća kilometara daleko od svojih obitelji i prijatelja. Uvijek se nađe razlog za okupljanje s prijateljima, (kolegama) i organizaciju neke zabave. Zabave dobrodošlice, zahvalnosti, premještaja, rođendana ili jednostavno jer je dugo nije bilo". Jako je dobra suradnja s lokal-

nom sredinom na sportskom i kulturnom području. U Galiju je vrlo aktivno kulturno društvo lokalnih Mingrela koje povremeno organizira predstave s nacionalnim pjesmama i plesovima za UN-ovo osoblje u UN-ovoj bazi. Raznovrsni repertoar narodnih pjesama i plesova nikog ne ostavlja ravnodušnim, a sastavljen je od gruzijskih, abhaških, ose-tijskih do adžarskih pjesama i plesova. Impresioniraju mladi plesači, uzrasta od 10-15 godina koji u

svojoj predstavi nevjerojatno vješto i spretno barataju mačevima i sabljama. Potrebna je vrhunska uvježbanost i koordinacija pokreta u „borbi“ mačevima ili sabljama dvojice, trojice ili četvorice dječaka kako bi sve izgledalo dramatično i kako bi ujedno prošlo bez ozljeda. Kostimi su najčešće jednobojni i to crni, crveni, bijeli, žuti ili njihova kombinacija, a neke točke predstave izvode se pomoću poznatih bijelih šubara od ovčjeg krzna. Ritam svakoj točki predstave daju dva neumorna bubnjara, a uz bubnjeve tu je i harmonika. Ljetos je kulturno društvo, uz angažiranje naših kolega Švicaraca i materijalnu potporu sponzora gostovalo u Švicarskoj i tamo su proveli nezaboravni mjesec dana nastupajući u raznim gradovima. Čak su, vraćajući se brodom iz Venecije do Turske, tijekom tri večeri nastupali za putnike i posadu broda. Bilo je to nezaboravno iskustvo za mlade rođene pred sami rat ili tijekom rata i jedinstvena prigoda osjetiti drukčiju, blistaviju stvarnost od one za koju jedino znaju. ■

Uoči 5. kupa HRM-a u jedrenju i 12. božićne regate krstaša

Tradicionalni festival jedara

Tradicija božićne regate duga je 12 godina dok će se Kup HRM-a održati peti put zaredom. Namjera nam je prije svega druženje i upoznavanje što većeg broja ljudi s jedrenjem koje je zapravo u osnovi svih ratnih mornarica. Kup HRM-a u jedrenju je više od natjecanja. On, prema riječima komodora Urlića, uvelike pridonosi i međunarodnoj prepoznatljivosti i promociji naše ratne mornarice

Napisala i snimila Leida PARLOV

■ Čelni ljudi ovogodišnjeg Kupa, predsjednik organizacijskog odbora 5. kupa HRM-a komodor Ante Urlić i predsjednik Provedbenog odbora kapetan fregate Boris Kero

grana OS-a. Kako je u organizacijskom smislu riječ o doista zahtjevnom natjecanju odlučeno je da se ono organizira kad i božićna regata koja se već tradicionalno održava uoči božićnih i novogodišnjih blagdana. "Kako HRM nije mogao sam organizirati ovo natjecanje

pu bilo veliko, broj posada se, s obzirom na to da se jedrilice dobivaju na posudbu, morao ograničiti na pet.

Vrlo brzo, već prošle godine Kup HRM-a je dobio međunarodni karakter i to prema riječima komodora Urlića potpuno očekivano. "S obzirom na izrazito bogatu međunarodnu suradnju HRM-a kao i na našu dugogodišnju pomorsku tradiciju koju u svim kontaktima s nama prijateljskim zemljama prezentiramo nije nas iznenadilo zanimanje koje su za ovo natjecanje pokazale ratne mornarice drugih zemalja", ustvrdio je komodor Urlić.

Na prošlogodišnjem kupu sudjelovala je posada talijanske ratne mornarice koja se prijavila i za sudjelovanje na ovogodišnjem kupu. Uz nju i posadu HRM-a na 5. kupu

Predblagdanski dani u prosincu i ove će godine u Splitu biti u znaku velikog festivala jedara - Kupa HRM-a u jedrenju i božićne regate krstaša. Ta će se sportska manifestacija koju zajedno organiziraju HRM i jedriličarski klub "Zenta" iz Splita održavati u Kaštelskom zaljevu od 12. do 17. prosinca i zasigurno je jedna, ako ne jedina, od najvećih koje se u to doba održavaju na moru.

Tradicija božićne regate duga je 12 godina dok će se Kup HRM-a održati peti put zaredom. Više o Kupu HRM-a koji je od prošle godine dobio i međunarodni karakter doznali smo od čelnih ljudi ovogodišnjeg Kupa, predsjednika organizacijskog odbora 5. kupa HRM-a komodora Ante Urlića i predsjednika Provedbenog odbora kapetana fregate Boriša Kero. Prema riječima kapetana fregate Kero Kup HRM-a - jedriličarsko nadmetanje vojnih posada u monotipu klase krstaša zamišljeno je kao natjecanje na kojem će uz HRM sudjelovati i pripadnici drugih

odlučili smo se udružiti s jedriličarskim savezom Hrvatske i zajedno organizirati jednu jedriličarsku regatu. Namjera nam je prije svega druženje i upoznavanje što većeg broja ljudi s jedrenjem koje je zapravo u osnovi svih ratnih mornarica. Kako se u ovo predblagdansko vrijeme već tradicionalno ovdje održava božićna regata odlučili smo joj pridodati i naš kup", kaže Kero izražavajući zadovoljstvo što je ideja da se on organizira naišla na plodno tlo kod čelnih ljudi u mornarici i što je zahvaljujući dobroj organizaciji i velikom zanimanju zaljubljenika u sportove na moru preslo u tradicionalno jedriličarsko vojno natjecanje.

Iako je od samog početka zanimanje za sudjelovanjem na Ku-

■ Od međunarodnih natjecanja posada HRM-a posebno je uspješna bili u Italiji na kupu Livorno gdje su tri godine zaredom osvajali prvo mjesto

■ Prošle godine Kup HRM-a je dobio međunarodni karakter i to prema riječima komodora Urličića potpuno očekivano, s obzirom na izrazito bogatu međunarodnu suradnju HRM-a

HRM-a očekuju se posade ratnih mornarica Francuske, Velike Britanije i Poljske. Naši su sugovornici istaknuli kako očekuju da će se zanimanje za sudjelovanje na Kupu još povećavati te im je želja da se osiguraju uvjeti da na budućim natjecanjima sudjeluje do deset posada.

Kad je o posadi HRM-a riječ novost je što će ona ove godine prvi put na natjecanju nastupiti u vlastitoj jedrilici. Riječ je o jedrilici Salona 37 koju je HRM radi obuke, kako kadeta tako i svih njezinih pripadnika nabavilo ove godine. "Školsko-regatna jedrilica Salona 37 nabavljena je radi uvježbavanja pripadnika HRM-a i to prvenstveno kadeta u temeljnim pomorskim vještinama navigaciji, meteorologiji, jedrenju, razvijanju sposobnosti rada u ograničenim uvjetima na brodu", kaže komodor Urličić te ističe kako im je plan imati do tri takve jedrilice. Na taj bi se način znatno unaprijedila obuka pripadnika HRM-a te bi se, uz osnovnu, provodila i obuka u naprednim tehnikama jedrenja. A zanimanje za jedrenjem je veliko i to pogotovo među kadetima koji i čine okosnicu naše posade i od kojih se na ovogodišnjem kupu mnogo očekuje.

Oni bi naime trebali obraniti naslov pobjednika s prošlogodišnjeg natjecanja. Ako je suditi prema uspjesima koje su dosad ostvarili kako na domaćim tako i na međunarodnim natjecanjima, razloga za optimizam itekako ima. Od ovogodišnjih domaćih natjecanja na kojima su sudjelovali svakako treba izdvojiti Višku regatu na kojoj su osvojili 5

mjesto u skupini, BavAdria Kup na kojem su zauzeli prvo mjesto u skupini, a 3 u ukupnom poretku, i nedavno održanu regatu Jabuka 2006 gdje su zauzeli drugo mjesto u skupini. Od međunarodnih posebno su uspješni bili u Italiji na kupu Livorno gdje su tri go-

dine zaredom osvajali prvo mjesto, a zapažene nastupe imali su i na Svjetskim vojnim igrama na Siciliji.

U sklopu ovogodišnjeg kupa održat će se i promotivna regata za novinare koji će pod motom *zajedrimo s mornaricom* ragatavajući na jedrilicama Salona 45 pokazati svoje jedriličarske vještine. Odaziv pripadnika sedme sile je prema riječima naših sugovornika i veći od očekivanog.

Ali, Kup HRM-a u jedrenju je više od natjecanja. On, prema riječima komodora Urličića, uvelike pridonosi i međunarodnoj prepoznatljivosti i promociji naše ratne mornarice. Seminarima, prezentacijama i neformalnim druženjima natjecatelji se upoznaju ne samo s jedrenjem nego i s našom pomorskom tradicijom, a kako kaže komodor Urličić nema dobrog pomorca bez spoja tradicije, znanosti i tehnike. Efektna završnica ovogodišnjeg kupa bit će u znaku velikog božićnog koncerta na kojem će nastupiti Orkestar HRM-a i klapa HRM-a "Sveti Juraj".

Inače, HRM se dosad potvrdio

kao dobar organizator i uspješan sudionik na brojnim domaćim i međunarodnim natjecanjima, a Kup HRM-a je samo jedno od njih. Na naše pitanje kako to objašnjava, komodor Urličić, i sam zaljubljenik u sport, član organizacijskih odbora brojnih natjecanja kazao je kako je to moguće zahvaljujući idealnim uvjetima koje ima pomorska baza Lora. "Imamo dobre terene, fenomenalnu lučicu koja je namjenski građena za jedrilice, hangare a tu su naravno i ljudi, bez čijeg se entuzijazma i nesebičnog zalaganja sve to ne bi moglo realizirati", rekao je komodor.

U očekivanju predstojećeg natjecanja naši su sugovornici zahvalili svima koji su pridonijeli njegovoj organizaciji i nadaju se da će 5. kup HRM-a proteći ako ne bolje a onda bar kao prošlogodišnji za čiju su organizaciju dobili brojne pohvale. ■

10. obljetnica sportske satnije

Teško da je i jedna postrojba Hrvatske vojske u svojoj povijesti bila toliko "krcata" imenima poznatim javnosti kao što je to Satnija za obuku vojnika vrhunskih sportaša ZIO-a, popularno zvana sportska satnija.

Kroz ročni sastav satnije prošlo je stotine "najboljih reprezentata Hrvatske u svijetu" poput Roberta Prosinečkog, Gorana Ivaniševića, Željka Mavrovića, Ivica Kostelića...I svaki naraštaj je dokazivao da su vrhunski sportaši u pravilu i primjerni vojnici. Koncept Satnije, koji se da svesti u riječi "dostići potrebne standarde vojničke obuke bez posljedica na sportskoj karijeri", postoji već deset godina. Godišnjica je službeno obilježena 1. prosinca u zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski", uz nazočnost djelatnika Satnije (zagrebački i splitski vod), aktualnog ročnog sastava (16. naraštaj), te gostiju iz sportskih klubova.

U sklopu kratkog programa prvo je pročitana povjesnica Satnije, potom je njezin zapovjednik satnik Dragan Barić govorio o važnosti i aktualnom trenutku u kome se postrojba nalazi. U ime zapovjednika ZIO-a, svima se obratio brigadir Ivan Zelić, davši naglasak na činjenicu da "niti

snimio D. KIRIN

jedan sportaš tijekom služenja vojske u Satniji nije imao oscilacija u svojim rezultatima, štoviše, neki su tada postizali i svoje najveće uspjehe". Uporabivši sportski izraz, brigadir je osnivanje Satnije nazvao "punim pogotkom".

Završetak svečanosti bio je posvećen svima kojima je Satnija htjela simbolično zahvaliti za doprinos njezinom desetogodišnjem djelovanju, u obliku plaketa i zahvalnica. Uz čestitku Hrvatskog vojnika, željeli bismo posebno zahvaliti njezinim djelatnicima na upravo savršenoj suradnji koju smo cijelo vrijeme imali, pridonijevši preko popularnih ročnika-sportaša cjelokupnoj medijskoj promociji Hrvatske vojske.

D. VLAHOVIĆ

Polaznici devetog naraštaja Ratne škole "Ban Josip Jelačić" 1. prosinca posjetili su prvi put Zapovjedništvo

Polaznici Ratne škole u posjetu ZzL-u

za logistiku u vojarni "Satnik Josip Zidar" u Velikoj Buni.

Zapovjednik ZzL-a brigadni general Pavao Krpan tom prigodom je održao prezentaciju o organizaciji i ustroju logistike u OSRH. U svojem izlaganju je posebno istaknuo načela i politiku logistike NATO sustava i potrebu prilagođavanja svih normativnih dokumenata koji uređuju logistički sustav OSRH. Predstavio je Zapovjedništvo ZzL-a i njegove pos-

trojbe s posebnim osvrtom na dugoročni plan razvoja te zadaće i ulogu budućeg Zapovjedništva za potporu. Potrebno je istaknuti veliku zainteresiranost polaznika Škole za problematiku iz tog područja, a po postavljenim pitanjima razvidna je njihova visoka educiranost. Zapovjedniku ZzL-a na kraju susreta upućen je poziv da u samoj školi održi predavanje na temu logistike u misijama.

S. SACHER

Dobro došla razmjena iskustava

izaslanstvo Službe za odnose s javnošću rumunjskog Ministarstva obrane posjetilo je potkraj studenog Službu za odnose s javnošću i informiranje hrvatskog Ministarstva obrane sa željom unaprjeđenja dobrih odnosa te razmjene iskustava na obostranu korist.

Cijenjene goste primila je načelnica Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a Marijana Klanac te ih upoznala s ustrojem službe, aktualnim zadaćama, te budućim planovima. Potom su rumunjski gosti pukovnik Liviu Flutur i satnik Tiberiu Fratila održali prezentaciju svoje službe tijekom koje smo vidjeli dosta sličnosti u ustroju, no u nekim područjima, poglavito u prezentaciji oružanih snaga

na elektroničkim medijima te suradnji s javnom televizijom na kojoj se njihove oružane snage prezentiraju jednom tjedno, rumunjski su gosti odmakli više od nas. S neskrivenim oduševljenjem gosti su nazočili prezentaciji multimedijalnog CD-a o našim oružanim snagama te izrazili želju da i oni na taj način prezentiraju svoje oružane snage.

Tijekom posjeta redakciji Hrvatskog vojnika gosti su sa zanimanjem razgledali časopis te istaknuli kako je dizajnom u samom vrhu vojnih časopisa. U Velikoj Buni gosti su posjetili Zapovjedništvo za logistiku, a posjet Hrvatskoj završili su u vojarni "Croatia" gdje su posjetili Seleksijsko središte za odabir u djelatnu vojnu službu.

snimila M. ĐASOVIĆ

OJI

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA OBRAMBENU POLITIKU
SLUŽBA ZA NATO I PARTNERSTVO ZA MIR**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

za popunu slobodnih radnih mjesta u službi za NATO i Partnerstvo za mir, Odjel vojnog dijela Misije RH pri NATO-u

1. Viši stručni savjetnik,

ustrojbeno mjesto: pukovnik, mjesto službe:

Bruxelles, Kraljevina Belgija

Uvjeti: osobni čin: pukovnik ili kapetan fregate

- VSS - društveni ili tehnički smjer
- zapovjedno i operativno iskustvo
- završena ZSS ili odgovarajuća razina vojne izobrazbe
- znanje engleskog jezika- minimalno 90% ALCPT ili STANAG 3232
- posjedovanje posebnih vojno-stručnih znanja
- 10 godina radnog staža

Glavne zadaće: komunikacije, informacije i nadzor (C3), suradnja s NATO uredom za sigurnost (NOS).

2. Viši stručni savjetnik,

ustrojbeno mjesto: pukovnik, mjesto službe:

Bruxelles, Kraljevina Belgija

Uvjeti: - osobni čin: pukovnik ili kapetan fregate

- VSS - društveni ili tehnički smjer
- zapovjedno i operativno iskustvo
- završena ZSS ili odgovarajuća razina vojne izobrazbe
- znanje engleskog jezika - minimalno 90% ALCPT ili STANAG 3232
- posjedovanje posebnih vojno-stručnih znanja
- 10 godina radnog staža

Glavne zadaće: logistika, naoružanje, praćenje rada Vojnog odbora NATO-a i praćenje sudjelovanja OSRH u operacijama.

3. Vozač - osiguranje,

ustrojbeno mjesto: stožerni narednik- jedan izvršitelj, mjesto službe: Bruxelles, Kraljevina Belgija

Uvjeti: - osobni čin: stožerni narednik

- SSS društvenog ili tehničkog smjera
- znanje engleskog jezika
- sposobnost i iskustvo upravljanja osobnim vozilom više klase.

Upućivanje imenovanih u Bruxelles je do 20. kolovoza 2007. sa stupanjem na dužnost od 1. rujna 2007. Prijave s dokazima za ispunjavanje gore navedenih uvjeta potrebno je dostaviti do **5. siječnja 2007.** na adresu: Ministarstvo obrane, Služba za NATO i Partnerstvo za mir, Zvonimirova 12/II, 10 000 Zagreb. Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon **01/4568-746** ili **01/4568-099.**

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
PERSONALNA SLUŽBA**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

za odabir kandidata za vojnodiplomatske dužnosti

1. vojni izaslanik u Republici Makedoniji

uvjeti: - osobni čin: pukovnik brigadir

- VSS
- završena Zapovjedno-stožerna škola
- engleski jezik STANAG 2222
- 10 godina radnog staža

2. vojni izaslanik u Helenskoj Republici

uvjeti: - osobni čin: pukovnik brigadir

- VSS
- završena Zapovjedno-stožerna škola
- engleski jezik STANAG 3333
- 10 godina radnog staža

3. vojni izaslanik u Republici Turskoj

uvjeti: - osobni čin: pukovnik brigadir

- VSS
- završena Zapovjedno-stožerna škola
- njemački jezik STANAG 3333
- 10 godina radnog staža

4. vojni savjetnik u Misiji RH pri OESS-u

uvjeti: - osobni čin: pukovnik brigadir

- VSS
- završena Zapovjedno-stožerna škola
- engleski jezik STANAG 3333
- 10 godina radnog staža

Posebna stručna znanja poželjna kod odabira kandidata

pod rednim brojem 1., 2., 3., 4:

- Vojnodiplomatska škola MORH-a
- Diplomatska akademija MVPEI-a
- Završena Zapovjedno-stožerna škola
- Međunarodni tečajevi iz područja diplomacije
- Radno iskustvo na poslovima međunarodne obrambene suradnje.

Odlazak na dužnosti u navedene zemlje predviđa se tijekom 2007., a nakon odabira kandidati moraju biti spremni sa svojom obitelji provesti na službi u inozemstvu oko četiri godine.

Prijave s dokazima za ispunjavanje uvjeta zainteresirani kandidati iz ustrojstvenih cjelina MORH-a mogu dostaviti na adresu:

Ministarstvo obrane RH, Uprava za ljudske resurse, Personalna služba, Stančićeva 6, 10000 Zagreb a zainteresirani kandidati iz ustrojstvenih cjelina GS-a OSRH prijave s dokazima mogu dostaviti na adresu: Glavni stožer OS RH, Personalna uprava, Bauerova 35, 10 000 Zagreb

Rok za podnošenje prijava je do **31. prosinca 2006.** Za eventualne upite u svezi s natječajem, zainteresirani kandidati mogu se obratiti na telefon **01/4568-553.**

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA MATERIJALNE RESURSE
SLUŽBA ZA UGOVARANJE I NABAVU**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

za popunu slobodnih ustrojbenih mjesta u Službi za ugovaranje i nabavu:

1. Viši stručni savjetnik za pravne poslove

- VSS, Pravni fakultet
- 10 godina radnog iskustva
- položen DSI
- poznavanje engleskog jezika
- 1 izvršitelj

2. Stručni savjetnik za robe i usluge tehničke i prometne struke

- VSS, tehnički ili ekonomski smjer
- 5 godina radnog iskustva
- položen DSI
- 1 izvršitelj

3. Stručni savjetnik za telekomunikaciju i elektroničku opremu i materijal

- VSS, ekonomski ili elektrotehnički smjer
- 5 godina radnog iskustva
- položen DSI
- 1 izvršitelj

4. Stručni savjetnik za projektnu i tehničku dokumentaciju

- VSS, arhitektonski ili građevinski smjer
- 5 godina radnog iskustva
- položen DSI
- 1 izvršitelj

5. Stručni suradnik za informatičku i uređsku opremu i materijal, grafičke usluge, tiskalice i tisak

- VSS, ekonomski ili informatički smjer
- vježbenički staž - 16 mjeseci
- 1 izvršitelj

6. Stručni suradnik za opskrbna sredstva i opremu

- VSS, ekonomski ili tehnički smjer
- vježbenički staž- 16 mjeseci
- 1 izvršitelj

7. Stručni suradnik za izgradnju vojnih i drugih objekata

- VSS, građevinski ili ekonomski smjer
- vježbenički staž - 16 mjeseci
- 1 izvršitelj

Natječaj je otvoren do **29. prosinca 2006.**

Za sve informacije u vezi s natječajem kontakt telefon je **4567-650.**

Prvi sustav programa FCS

AMERIČKA kopnena vojska (US Army) je potkraj rujna preuzela prvi predserijski samovozni topnički sustav NLOS-C koji se razvija u sklopu programa Future Combat Systems (FCS). Načinjen je u pogonu BAE Systemsa u Minneapolisu, a nakon preuzimanja vojska ju je prebacila na vojni poligon Yuma u Arizoni. Na tom će se poligonu provesti terenska ispitivanja.

FCS je najveći modernizacijski program američke kopnene vojske i prvi veliki program nakon zamalo 40 godina. Cilj mu je osigurati vojnicima poznavanje situacije u realnom vremenu uporabom napredne elektroničke mreže koja će povezati 18 kopnenih i zrakoplovnih platformi (s posadom i bez posadne). Program će pomoći vojnicima u izvođenju zadaća, omogućiti veću zaštitu i povećati operativnu učinkovitost.

NLOS-C će osigurati vojsci ono

BAE Systems

što joj trenutno nedostaje, potpuno automatiziran samovozni topnički sustav izvrsne pokretljivosti. Spособan je ispaljivati razne vrste naprednih projektila povećanog dometa i velike preciznosti. Za razliku od sadašnjih topničkih sustava NLOS-C će biti potpuno integriran u naprednu elektroničku mrežu. To će omogućiti znatno bolju suradnju i planiranje na bojnopolju. NLOS-C je veliki napredak u odnosu na dosadašnje topničke sustave

koji su razvijeni i prije četrdesetak godina.

Prvi serijski primjerci sustava NLOS-C bi trebali biti isporučeni 2008. U odnosu na demonstrator koncepta predstavljen prije dvije godine predserijska je inačica još dodatno olakšana. Ugrađena su i poboljšanja nastala na temelju dosadašnjih ispitivanja demonstratora koncepta. Demonstrator je dosad ispalio više od 2000 projektila.

M. PETROVIĆ

POTKRAJ studenoga na kalifornijskom poligonu China Lake s uspjehom je obavljeno drugo po redu vježbovno gađanje s novom inačicom proturadarskog projektila HDAM (HARM Destruction of enemy air defense Attack Module). Riječ je u biti o novoj inačici Raytheonovog proturadarskog projektila HARM (High-speed Anti-Radiation Missile), kojem je dodan novi INS/GPS sustav za navođenje. Novim poboljšanjem kani se dodatno povećati efikasnost, preciznost projektila uz dodatno smanjenje opasnosti od neželjenih kolateralnih

ljudskih žrtava (te materijalnih šteta) na području udara tim projektilima. Prvo vježbovno gađanje obavljeno je tijekom lipnja također na China Lakeu.

Kao platforma za lansiranje HDAM projektila rabljen je borbeni avion F-16, te je tijekom jesenskog gađanja obavljen napad na *mockup* lansera raketa zemlja-zemlja. Meta nije emitirala nikakvo radarsko zračenje, a kod zahvata HDAM projektila zadani su samo zemljopisni podaci o lokaciji mete udara. Lansiranje projektila s aviona je obavljeno uspješno, a blizinski upaljač u glavi projektila

HDAM

aktivirao je bojni glavu točno iznad predviđenog mjesta udara. Tijekom lipanjskog testiranja kada je također rabljen borbeni avion F-16 mete su bila dva ista radarska položaja, te je s uspjehom HDAM "prepoznao" točno željeni cilj koji je također s uspjehom pogodio.

U USAF-u i US Navy-u vrlo su zadovoljni novim proturadarskim projektilom HDAM, koji kombinira postojeće odlike HARM-a poput velikog dometa i supersonične brzine s novim dodatnim sustavom za navođenje kojem nije potrebno nikakvo radarsko zračenje kako bi se obavio zahvat željenog cilja, te očekuju njegovo brzo uvođenje u operativnu uporabu. Od 1985. Raytheon je dosad proizveo više od 22.800 HARM projektila, koji se nalaze u arsenalu USAF-a, US Navy-a, Marine Corps-a, te sedam zemalja svijeta kojima je također odobrena kupnja tog projektila.

I. SKENDEROVIĆ

Piranha IV kao dio FRES-a?

AMERIČKA tvrtka General Dynamics (GD) ponudit će britanskoj vojsci da kao temeljno vozilo svojeg programa FRES uzme oklopno vozilo Mowag Piranha IV pogonske konfiguracije 8x8. Inače, Mowag je švicarska tvrtka specijalizirana za razvoj i izradu oklopnih vozila i u vlasništvu je General Dynamicsa. GD tvrdi kako je početnu operativnu sposobnost programa FRES predviđenu za 2011.-2013. moguće postići uporabom vozila Piranha IV kao temelja. Program bi se mogao nastaviti uvođenjem potpuno novog vozila Piranha V koje je u razvoju. Piranha V je vozilo predviđene mase od 26 do 28 tona, s većim kotačima, snažnijim motorom (oko 600 KS), aktivnim ovjesom i boljom upravljivošću.

Osim GD-a, interes za predstavljanje svojih sličnih proizvoda britanskoj vojsci pokazali su i britanska tvrtka BAE Systems, francuska Giat Industries i finska Patria. Tu se situacija malo komplicira jer i britanski BAE Systems ima licencno pravo proizvodnje oklopnih vozila Piranha III i Piranha IV. Zato ni mogućnost suradnje GD-a i BAE Systemsa nije nemoguća u ponudi vozila za program FRES.

No, BAE Systems, osim prava na proizvodnju Piranhe u svom vlasništvu ima švedsku tvrtku Hagglunds koja razvija novu obitelj oklopnih vozila SEP. Riječ je o vrlo naprednom vozilu s hibridnim dizelskim

Mowag

električnim pogonom. Postoje gusjenična i kotačna 6x6 inačica dok je inačica 8x8 u završnoj fazi sklapanja i trebala bi biti ubrzo predstavljena javnosti. Ako se izabere Piranha IV, to će značiti najmanje 30 godina operativne uporabe. Morat će se provesti modernizacije kao što su instalacija hibridnog pogona, bolje oklopne zaštite i drugih tehnologija koje se razvijaju za program FRES.

M. PETROVIĆ

Isporučen prvi modernizirani AWACS

U NJEMAČKOM Manchingu 21. studenoga između EADS Defence & Security Systems i NATO-a obavljena je primopredaja prvog moderniziranog za elektroničko djelovanje E-3A AWACS. Taj prvi modernizirani avion dio je 1,32 milijardi američkih dolara vrijednog programa modernizacije kojim će biti obuhvaćena flota od 17 AWACS-a, koji su bazirani u njemačkom Geilenkirchenu. Projekt modernizacije predvodi američka tvrtka Boeing, u suradnji s nizom drugih tvrtki od kojih se po-

sebice ističe EADS Defence & Security Systems, u čijim se postrojenjima i obavljaju svi radovi na avionima. Modernizacija cjelokupne flote trebala bi biti okončana do kraja 2008. godine. Uz tu modernizaciju aviona, Boeing će obaviti i modernizaciju dva *mission* simulatora, koji služe za obuku posada AWACS-a.

Modernizacija je provedena u svrhu podizanja kvalitete i iskoristivosti podataka koje AWACS prikuplja, obrađuje i prosljeđuje drugim korisnicima. Tako je u svrhu poboljšanja situacijske slike s bojišnice obavljena ugradnja niza senzora nove generacije, čiji se podaci mogu isčitati na novim LCD prikaznicima, a novo programsko sučelje za operatere je prilagođeno kao *windows like*, kako bi se pojednostavnilo rukovanje njima. Novim sensorima znatno se podiže razina preciznosti u zahvatu, identi-

ficiranju i praćenju raznih ciljeva, pri čemu je znatno povećan kapacitet praćenih ciljeva. Isto tako znatno je poboljšana interoperabilnost s drugim platformama, od kojih se također dobivaju razni podaci, kao što su zemaljske postaje, razna plovila, sateliti, te drugi zrakoplovi koji se nalaze u zraku, odnosno tu je posebice poboljšana interoperabilnost s drugim AWACS-ima u smislu dijeljenja i zajedničkog procesuiranja raznovrsnih podataka. U avione se ugrađuje i novi digitalni komunikacijski sustav, koji posadi dodatno poboljšava iskoristivost radiolinka, odnosno općenito njegovu operabilnost preko satelita. Novi VHF radiouređaji širokog spektra znatno olakšavaju i povećavaju komunikaciju s oružanim snagama iz raznih zemalja. Također, u avione se ugrađuje novi GPS navigacijski sustav s novim poboljšanim chipsetom. Ugrađuju se i novi IFF transponderi, koji su kompatibilni s povećanim zahtjevima međunarodnog sustava kontrole zračne plovidbe.

I. SKENDEROVIĆ

Terenski obroci

RAZVOJNO središte američke kopnene vojske (US Army) The Natick Soldier Center razvilo je novi praktičan oblik terenskog obroka. Naziv novog obroka je UGR-E i dolazi u obliku paketa s hranom za 18 vojnika. Razvijen je kako bi vojnicima na terenu osigurao topli obrok čak i ako u blizini nema kuhinje, kuhala, lonaca i vode. Jedino što vojnik treba učiniti je potegnuti poklopac i za 30 do 45 minuta čeka ga toplo jelo. UGR-E također smanjuje logističke troškove povezane uz razmještaj i uporabu poljskih kuhinja.

UGR-E rabi tehnologiju posebnog bezplamenog grijača na bazi magnezija koji proizvodi mnogo topline od malo goriva. Reakcija, i zagrijavanje obroka, postiže se miješanjem slane vode i magnezija. Paket UGR-E sa-

drži četiri grijača malih dimenzija.

Jedino što vojnik mora učiniti je staviti četiri grijača u posebno postolje, povući prvi poklopac kako bi se grijači pripremili za rad i prijenos topline te nakon toga drugi kako bi se pokrenula reakcija.

Zasad UGR-E nudi tri različita doručka i šest ručak/večera menija. Paket sadrži glavno jelo, povrće, desert, sokove, grickalice te pribor za jelo i ostale potrepštine. Vrijeme potrebno da se hrana zagrije vojnicima mogu "skratiti" grickalicama. U kutiji su i sokovi u obliku praha pa ih prije uporabe treba otopiti u vodi. Uveden je i poseban dodatni paket E-box koji sadrži mlijeko, žitarice,

kruh i ostale dodatke kako bi se povećala raznovrsnost ponuđenih obroka.

Vojnici na terenu koji su isprobavali UGR-E obroke bili su zadovoljni jer im omogućava topli obrok i ako u blizini nema poljske kuhinje. Više ne moraju ni čekati da im se obrok dostavi kamionom, jednostavno otpakiraju kutiju i pokrenu proces zagrijavanja hrane.

M. PETROVIĆ

Podmornice klase Barracuda za francusku mornaricu

VISOKI dužnosnici francuske vojnobrodograđevne grupacije DCN (Direction des Constructions Navales) očekuju potpisivanje ugovora s francuskom vladom do kraja 2006. o nabavi nove klase jurišnih podmornica na nuklearni pogon nazvane Barracuda. Francuska ministrica obrane potvrdila je tu vijest u izjavi danoj 25. listopada ove godine na izložbi Euronaval u Parizu. Bude li ugovor potpisan do kraja tekuće godine, radovi na prvoj podmornici počeli bi tijekom 2007. u brodograđilištu u Cherbourgu.

Klasu Barracuda činit će šest podmornica, a planirana ukupna vrijed-

nost kreće se oko osam milijardi eura. No, program će biti podijeljen na nekoliko dijelova, na inicijalni ugovor o projektiranju te aktivnosti vezane uz prateću industriju nakon čega će slijediti ugovorne opcije za gradnju svake od šest podmornica.

Podvodna istisnina jurišnih podmornica klase Barracuda iznosi 4,765 tona, a one će progresivno zamjenjivati šest podmornica klase Rubis. Nove podmornice bit će opremljene krstarećim projektilima Scalp Naval, protubrodskim projektilima SM-39 Exocet i novom generacijom teških torpeda.

Grupacija DCN sklopila je partnerski ugovor s tvrtkom Areva TA, koja je zadužena za nuklearno pogonsko postrojenje, tijekom intenzivnih pregovora s francuskom Agencijom za vojnu nabavu (Delegation Generale pour l'Armement - DGA) kako bi osigurali ugovor o projektiranju i gradnji novih podmornica. Naime, program gradnje podmornica klase Barracuda uslijedio je nakon okončanih studija koje su započete 2002.

Inicijalni ugovor pokrit će troškove izrade samog projekta podmornice i pripremne radove za gradnju prve podmornice u klasi čiji bi ugovor trebao biti potpisan sredinom 2007. dok bi isporuka francuskoj mornarici uslijedila tijekom 2016. a ulazak u operativnu službu predviđen je za 2017. Vremenski razmak između isporuka prve i druge jurišne podmornice u klasi određen je na dvije i pol godine, nakon čega će isporuka svake sljedeće biti u razmacima od dvije godine te se prema tome posljednja podmornica očekuje u 2026.

Program Barracuda strateški je vrlo važan za grupaciju DCN i široki lanac dobavljača komponenata i opreme namijenjen podmorničkoj industriji u Francuskoj. Ugovor će omogućiti kontinuiranost projekata podmornica na nuklearni pogon u sljedećih 15 godina nakon isporuke posljednje podmornice naoružane balističkim projektilima na nuklearni pogon Le Terrible u 2010., posljednje u klasi Le Triomphant.

M. PTIĆ GRŽELJ

Novi brazilski patrolni brodovi

FRANCUSKA kompanija Constructions Mecaniques de Normandie (CMN) uspostavila je poslovnu suradnju s brazilskom brodograđevnom tvrtkom Industria Naval do Ceara SA (INACE) za gradnju dva nova patrolna broda namijenjena brazilskoj ratnoj mornarici. Novi brodovi nosit će ime klase NAPA 500 a bit će izgrađeni u INACE-ovom brodogradilištu Fortaleza prema francuskom projektu 54 metra dugog broda Vigliante 400 CL 54.

Francuska kompanija preuzet će odgovornost za projekt broda, na-

bavu potrebnog materijala te integriranu logističku potporu. Također će osigurati tehničku podršku pri gradnji koja je dio šireg paketa transfera tehnologije. Natječaj za spomenuta dva patrolna broda, čija će namjena biti patroliranje brazilskim teritorijalnim vodama i pripadnim ekonomskim zonama, objavila je brazilaska agencija Diretoria de Engenharia Naval u lipnju ove godine. Ugovor je dodijeljen tvrtki INACE 28. rujna, a stupio je na snagu 2. listopada.

Priprema i rezanje limova potreb-

nih za gradnju trupa prvog broda u klasi počelo je 1. studenog. Ugovor o suradnji između tvrtki INACE i CMN trajat će sljedećih 29 mjeseci te se isporuka prvog patrolnog broda očekuje u prvom kvartalu 2009. dok će drugi brod biti isporučen šest mjeseci kasnije. Brodovi klase NAPA 500 bit će opremljeni jednim topom Bofors kalibra 57 mm, koji odražava patrolnu namjenu plovila a isporučit će ih izravno brazilaska ratna mornarica.

U skladu s izjavom dužnosnika francuske kompanije CMN, patrolni brodovi Vigliante 400 CL 54 bit će slične konfiguracije kao tri patrolna broda duljine 54 metra iz projekta Mawj' koji su bili dopremljeni omanskoj ratnoj mornarici od 1995. do 1996. Originalno opremljeni samo jednim topom Bofors kalibra 40 mm, postupno su modernizirani te su opremljeni jednim Oto Melara 76/62 Compact topom, dva topa kalibra 20 mm te Saab Systems sustavom upravljanja paljbom.

M. PTIĆ GRŽELJ

Rostvertol nudi Mi-28NE svjetskom tržištu

NA NEDAVNO održanom sajmu civilne i vojne zrakoplovne tehnike, Airshow China 2006, ruska tvrtka Rostvertol predstavila je borbeni helikopter Mi-28NE, koji spremaju ponuditi zainteresiranim kupcima na svjetskom tržištu. Kao jedan od prvih izglednih naručitelja Night Huntera, odnosno Havoca kako su ga označili u NATO-u, prema očekivanjima Rostvertola moglo bi biti kinesko ratno zrakoplovstvo.

Kao jedna od temeljnih odlika koje se pritom navode je u dizajn helikoptera ugrađeno golemo domaće rusko te međunarodno iskustvo u izradi i operativnoj uporabi borbenih helikoptera, što je rezultiralo njegovim boljim letnim performansama, većom maksimalnom brzinom koju može postići, boljom izdržljivošću u borbenim uvjetima na

bojišnici, novim materijalima koji su rabljeni u oblaganju trupa helikoptera, posebice pilotske kabine kako bi se posada još bolje zaštitila od protivničke paljbe (otpornost na streljivo kalibra 12,7 mm, 20 mm i 23 mm), novi paket avionike i obrambenih sustava, novi krakovi glavnog i repnog rotora, snažniji motori, te novi elektrooptički senzorski paket opreme koji omogućava djelovanje helikoptera u svim vremenskim uvjetima danju i noću, te učinkovitiji zahvat i praćenje ciljeva. Od naružanja Mi-28NE nosi top kalibra 30 mm smješten u nosnoj tureli. Na potkrilnim nosačima može ponijeti u

različitim kombinacijama navođene i nenavođene projekte. Za protuzračnu borbu nosi projekte Igla, dok za protuoklopnu borbu, odnosno napade na dobro utvrđene ciljeve može nositi navođeni projektil ATAKA ATGM, te nevođene projekte S-8 i S-13.

I. SKENDEROVIĆ

NATO model procjene pokretljivosti kotačnih vozila

VCI indeks procjene pokretljivosti vojnih vozila na temelju NRMM modela je pogodan za procjenu pokretljivosti u realnim uvjetima uporabe vozila. Usporedni MMP model procjene pokretljivosti je pogodan za neposrednu usporedbu pokretljivosti različitih vozila

Dinko MIKULIĆ

Pokretljivost kotačnih vozila se često definira kao sposobnost kretanja izvan putova. Kako bi se procijenila takva sposobnost vojnih vozila, rabe se različite metode pomoću kojih se procjenjuje pokretljivost vozila po raznim vrstama terena. Procjena pokretljivosti vozila se temelji na teoriji međudjelovanja između kotača i podloge, koje izučava znanstvena disciplina Teramehanika. Model procjene pokretljivosti vozila - oznake NRMM - NATO Reference Mobility Model, temelji se na modelu indeksa mobilnosti vozila izraženo kao VCI indeks.

Ograničenja pokretljivosti vozila u praksi uzrokuju mehanička svojstva terena (glina, pijesak, snijeg) i prepreke (vegetacija, kamenje).

Postoji više pristupa ocjeni pokretljivosti vozila kako za gusjenična tako i za kotačna vozila. Danas se rabe sljedeći pristupi izučavanju pokretljivosti vozila: na temelju nominalnog pritiska na tlo NGP (Nominal Ground Pressure), na temelju izračuna srednjeg maksimalnog pritiska MMP - Mean Maximum Pressure, na temelju izračuna konusnog indeksa tla (CI - cone indeks), na temelju VCI indeksa, na temelju Bekkerove analize vrijednosti naprezanja tla, te analize proklizavanja kotača (gusjenice). Nominalni pritisak na tlo je granični dodirni pritisak kotača na tlo, kojim se teško može koristiti za usporedbu dvaju različitih kotača zbog zanemarivanja utjecaja progiba pneumatika opterećenog kotača

pri kretanju. Empirijski pristup pri izradi studija pokretljivosti "teren-vozilo" se zbog svoje jednostavnosti najviše primjenjuje.

Srednji maksimalni pritisak MMP (Mean Maximum Pressure). To je djelomično empirijski model (razvijen od British Army Engineer Corps) koji se primjenjuje za meka glinena tla. Manja vrijednost MMP pritiska na podlogu ne dopušta veliko propadanje kotača (gusjenice), što daje bolju pokretljivost vozila. Kada se poveže MMP i nosivost tla (CI), može se uspostaviti korelacija prema kojoj se definira pokretljivost vozila "prolazi / ne prolazi" (go /no go). ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Offset u Švicarskoj

Specifičnosti organizacije sustava obrane u Švicarskoj pravi su izazov za upoznavanje organizacije obrambene industrije, a izravno povezano s tim i specifičnosti offseta ili točnije rečeno industrijske participacije u toj zemlji

— Josip MARTINČEVIĆ MIKIĆ —

Švicarska je stoljećima neutralna zemlja u odnosu na političke asocijacije i takav status prepoznatljivosti po svemu sudeći želi i zadržati. Slijedeći u tom kontekstu i vojnu neutralnost, Švicarska je bila pošteđena velikih razaranja tijekom ratova u XIX. i XX. stoljeću što je također imalo utjecaja na današnju obrambenu politiku. Jednako tako Švicarska ima razvijenu dugu i specifičnu povijest demokracije. Za razliku od parlamentarnih demokracija u većini europskih zemalja, švicarski birači svoje odluke donose referendumom što je najbolji pokazatelj raspoloženja birača. Na taj način su donijeli i odluku da se ne pridružuju NATO-u,

ali je Švicarska prihvatila sudjelovanje u Partnerstvu za mir (PZM) 1996. godine kao 27. članica-partner. Glavni ciljevi švicarske kooperacije s NATO savezom kroz PZM su: integracija u euroatlantski sustav sigurnosti, interoperabilnost sa Savezom, sinergija u naoružanju i obuci, sprječavanje asimetričnih prijetnji i širenje strateških ciljeva zemlje. Od 2004. do 2006. Švicarska je prihvatila 30 partnerskih ciljeva zahvaljujući kojima širi kompatibilnost sa Savezom. Najvažniji su jezik, osoblje i zapovjedništva zajedničkih snaga (CJTF), komunikacije, logistika, NBK zaštita, akcije razminiranja, obuka vojnih promatrača i dr.

Zanimljiv je i odnos Švicarske prema Ujedinjenim narodima (UN). Švicarska je nakon više propalih referenduma tek 2002. godine prihvatila punopravno članstvo u UN-u što je i danas tema mnogih analitičara. Jednako tako Švicarska nije članica Europske unije, ali sudjeluje u aktivnostima EU-a kada joj je to u interesu.

Držeći politiku neuključivanja u političke paktove i vojne asocijacije, Švicarska razvija i održava vrlo jaku obrambenu vojsku organiziranu na teritorijalnom načelu isključivo za odvratanje i obranu od eventualne agresije. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Sve veći broj mirovnih operacija koje se izvode daleko od matičnih baza zahtijevaju i nove načine opskrbe uključenih snaga. Jedno od najlogičnijih i najrentabilnijih rješenja je uporaba opskrbnih brodova

Pripremio Tomislav JANJIĆ

Opskrba snaga na moru

U poslijehladnoratovskom dobu ratne su mornarice velikih država bitno izmijenile svoje uloge. Umjesto kontrole i čuvanja oceanskim putova sve više su dobivale zadaće djelovanja u priobalnim morima. Sastavni dio djelovanja u ograničenim operacijama u priobalnim vodama je i logistička potpora snagama smještenim kako na brodovima, tako i na kopnu. Vrlo brzo se pokazalo kako je izvođenje tih operacija teže nego što se očekivalo. Problem logističke potpore snagama proporcionalno se povećava s udaljenošću postrojbi od njihovih matičnih baza.

U područjima višenacionalnih operacija logistička potpora snagama, barem teoretski gledano, trebala bi biti jednostavna jer bi svaka država trebala uključiti i svoje logističke brodove koji bi prevozili materijal iz lokalnih baza na bojište. Problem je što u mnogim dijelovima svijeta nema odgovarajućih baza ili ih države na čijem su području, iz političkih razloga, ne žele dati na uporabu (slučaj baza u Turskoj tijekom američke invazije na Irak). Dodatni problem je što su te baze osjetljive na terorističke napade (slučajevi u Adenu i Aqabi).

Dugotrajno zadržavanje pomor-

skih snaga na određenom području u kojem nema odgovarajućih pomorskih baza za opskrbu zahtijeva uporabu posebnih opskrbnih brodova namijenjenih opskrbi drugih brodova gorivom, streljivom i ostalim materijalom na otvorenom moru. Uporaba takvih "prekrcajnih" brodova koji znatno produžuju autonomiju drugim brodovima nije novost. Još tijekom Napoleonskih ratova britanska je ratna mornarica rabila "prekrcajne" brodove da bi opskrbi-la svoje ratne brodove koji su u blokadi držali francuske luke. "Prekrcajni" brodovi ostali su u uporabi sve do kraja XX. stoljeća kao važna komponenta snaga raspoređenih na oceanskim prostranstvima.

Primarna uloga ovih "prekrcajnih" opskrbnih brodova ili flotnih tankera (Auxiliary Oiler Replenishment - AOR) je opskrba drugih ratnih brodova dizelskim gorivom. Uz tu klasičnu ulogu novije zadaće su opskrba zrakoplovnim gorivom (Avcat), pa čak i pitkom vodom. Osim prekrcaja tekućina AOR brodovi dostavljaju i hranu te streljivo. Trenutačno najveći problem dijela ratnih mornarica je pronaći način kako na otvorenom moru popunjavati brodske vertikalne lansere.

Čvrsta popuna najčešće se prebacuje na brodovima vertikalnim transportom (helikopterima) iako postoji i starinski način prekrcaja s broda na brod pomoću sajli i kolotura, a u manjem broju slučajeva pomoću dizalica. Da bi se olakšao i ubrzao posao prekrcaja krutih materijala sve češće se pakiraju u kontejnere ili na posebne palete. Zbog toga najsuvremeniji AOR brodovi imaju posebno prilagođene dijelove broda za smještaj ISO kontejnera te radni prostor za prekrcaj materijala iz njih na palete. Baš zbog sve veće potrebe skladištenja streljiva i druge opreme moderni AOR brodovi imaju sve veće kapacitete za prihvrat krutih tvari. Za prihvrat hrane potrebne su i velike hladene prostorije ili posebno pripremljena mjesta s potrebnim priključcima za napajanje električnom energijom za kontejnere s vlastitim sustavom hlađenja. U najvećem broju slučajeva moderni "prekrcajni" brodovi imaju velike letne palube na krmu kako bi mogli primiti i najveće transportne helikoptere, a u nešto rjeđem broju i hangare za njihov trajan prihvrat. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Razvoj podmorničarstva do konca Prvog svjetskog rata

Avangardni pristup novim načinima propulzije stavio je pred njezine konstruktore određene probleme koje oni nisu mogli riješiti, ali su zato puno pomogli sljedećoj generaciji konstruktora pokazujući im kojim putem treba ići

Igor Spicijarić

Plongeur: francuska podmornica s propulzijom na komprimirani zrak

Početkom tridesetih godina devetnaestog stoljeća industrijska revolucija već je dobro uzdrmla Europu. Usporedo s industrijskom revolucijom događala se i ona na brodograđevnom polju. Podmorničarska revolucija nije zaobišla ni Francusku.

Od 1830. do 1840. godine svijet je već vidio mnoge ideje koje su se materijalizirale s obje strane Atlantika ali i mnogo više onih nepraktičnih rješenja podvodnog broda-podmornice od onih koji su bili praktično uprabljivi. U tom razdoblju u Francuskoj se pojavljuje nekoliko inovatora poput DeMontgerya, Petita, Villeroia i Payerna koji pomalo iskaču iz dotadašnjih "klasičnih" razmišljanja o konstrukciji podmornice. Njihove konstrukcije odlikuju se maštovitim izgledom, hidrodinamičnim linijama, ali i novim načinima propulzije. Začetnici i svakako najzaslužniji za nastanak "francuske podmorničarske konstruktorske škole" su Simon Bourgeois i Charles Brun. Oni su se javili kao prirodni nastavak jednog

pokreta koji je zahvatio Francusku i koji se dalje razvijao na dostignućima spomenutih konstruktora. Njih dvojica su uspjeli pred francuskim ministarstvom mornarice predstaviti svoj projekt mehanički pokretane podmornice, koja ne bi bila pokretana snagom ljudskih mišića, ali isto tako ne bi se rabila za podvodnu plovidbu nepraktičnim parnim strojem. Francuskim admiralima i političarima nikada nije trebalo dva puta ponuditi neko pomorsko oružje ili inovaciju ako je postojala i najmanja šansa da njime ugroze superiornost ratne flote s druge strane La Mancha. Tako je bilo i ovom prilikom.

Kapetan francuske ratne mornarice Simon Bourgeois i brodograđevni konstruktor i inženjer prve klase Charles Brun i brodogradilišta u Rochfortu, ponudili su svoj projekt podmornice kojoj su dali ime Plongeur (Ronilac). Ono što je projekt učinilo toliko različitim, ali i revolucionarnim bio je sustav propulzije. Naime, Bourgeois i Brun zamislili su sustav pokretanja podmornice

pomoću klipnog stroja pokretanim komprimiranim zrakom.

Revolucionarni način propulzije

Dvojica Francuza udružili su svoje snage i nevelika financijska sredstva sa svrhom da razviju inovativni projekt podmornice koji će posadu osloboditi mukotrpnog fizičkog rada i dati podmornici daleko veću autonomnost i bolje tehničke performanse.

Negdje pri koncu pedesetih godina XIX. stoljeća kod njih je sve više sazrijevala ideja da za pogon svoje podmornice iskoriste ono čega je oko njih bilo u nemjerljivim količinama - zrak. Svoje ideje su razradili i nakon poduzetih peripetija uspjeli su ih 1859. prezentirati pred ministarstvom mornarice. Nakon nekoliko mjeseci, vijeće za proizvodnju ministarstva mornarice dalo je 20. siječnja 1860. svoj pristanak za realizaciju projekta koji je ponudio dvojac Bourgeois & Brun. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Sir Walter Raleigh: usponi i padovi velikog avanturista

Malo je ljudi u engleskoj povijesti, ali i u povijesti drugih naroda koji su istodobno bili i pisci, pjesnici i dvorjani, te pomorci, gusari, ratnici i istraživači. Jedna je osoba to zasigurno bila...

Jurica MILETIĆ

Nismo posve sigurni kako se junak ove priče zapravo zvao: današnje uobičajeno ime je Sir Walter Raleigh, ali sva je prilika da se on tako potpisao samo jednom. Najčešće se potpisivao kao Raleigh, a kasnije će u povijesti biti spominjan i kao Rawley i Rawleigh. Nismo sigurni niti kad se točno rodio: neki spominju 1552., a neki pak 1554. godinu, ali svi se slažu da je umro 1618. Napokon, riječ je o čovjeku koji je utemeljio prvu englesku koloniju na otoku Roanoke u nekadašnjoj staroj Virginiji, a današnjoj Sjevernoj Karolini.

Baš kao i Francis Drake, i Raleigh se rodio u Devonu, ali u izrazito protestantskoj obitelji, kojoj je vladavina kraljice Mary I. Engleske nekoliko puta zamalo došla glave. Kako su mu oca u nekoliko navrata htjeli ubiti, Raleigh je zarana zamrzio katoličanstvo i to počeo iskazivati čim se godine 1558. na prijestolje uspela protestantska kraljica Elizabeta I. Ne zna se mnogo o njegovu životu u mladenačkoj dobi, ali gotovo je sigurno da je u službi francuskih hugenota sudjelovao u bitki kod Jarnaca. A bio je to sukob koji se u sklopu tzv. francuskih vjerskih ratova dogodio 13. ožujka 1569. kad su se katoličke snage maršala Gaspar-

Najsvestranija osoba u engleskoj povijesti na kraju je pogubljena na zahtjev svojih velikih neprijatelja Španjolaca

da de Tavannesa našle oči u oči s hugenotima pod vodstvom princa od Condéa. Hugenoti su bili poraženi, njihovi vođe zarobljeni, a kasnije mučeni i ubijeni, no znan dio njih, zahvaljujući svojem vođi Gaspardu de Colignyju, uspio se spasiti. A sve se to zbilo na desnoj obali rijeke Charente, između gradova Angoulême i Cognaca, u romantičnom kraju prekrivenom vinogradima.

Desetak godina kasnije, u jednom pohodu na Španjolce koji je poduzeo Humphrey Gilbert, Raleigh je bio zapovjednik broda Falcon, a vjeruje se da je s Gilbertom bio i u pohodu godinu dana kasnije. Ubrzo nakon toga sudjelovao je i u smirivanju irskih pobunjenika i dobrano se okoristio raspodjelom tamošnjih dobara: u Irskoj je dobio čak 1 600 četvornih kilometara zemljišta, uključujući i bedemima optočene gradove Youghal i Lismore, potičući Engleze da se usele u njih. U godinama koje su uslijedile postao je jedan od najvećih zemljoposjednika, povremeno boraveći u Youghalu, a vjeruje se kako je upravo on u Irsku donio prvi krumpir!

Nerijetko putujući na dvor u London da kraljici predstavi poneki novi komad koji je napisao, Raleigh se nekoliko puta zaputio i preko oceana, kolonizirajući Novi svijet. Nažalost, stanovnici prve kolonije koju je osnovao na otoku Roanoke morali su ga napustiti: doseljenici, naime, nisu imali dovoljno iskustava u poljodjelstvu, tlo je bilo pjeskovito, suho i neplodno, a sami doseljenici u Ameriku su pošli vjerujući kako će tamo doslovce naći tone zlata.

Ne želeći se pokolebati, Raleigh je s naseljavanjem Roanoke pokušao i

nekoliko godina kasnije. Iskrcašiti tad na otoku iskusnije doseljenike različitih zanimanja, obećao im je da će se s potrebnim zalihama vratiti za godinu dana i otplovio natrag u Englesku. Sukobi sa španjolskom armadom zadržali su ga duže vrijeme, i kad se na Roanoke vratio nakon četiri godine, kolonistima više nije bilo ni traga, niti glasa. Umjesto njih tek rječica CRO izdubena na nekoliko debala. Mnogi vjeruju da su ih masakrirali pripadnici plemena Croatoana, ali prava istina nije nikad bila otkrivena. U povijesti, slučaj je ostao zabilježen kao Izgubljena kolonija s otoka Roanoke.

Vrativši se u Englesku, postao je miljenicom kraljice Elizabete koja ga je obdaruje mnogim zemljištima i posjedima. K tome, postao je kapetanom njezine garde i Lord Warden (svojevrsni lord nadzornik) Devona i Cornwalla. Štoviše, godine 1585. postao je vitez, ali neka važnija služba u državi nikad mu nije bila povjerena. Doduše, u borbi protiv španjolske armade bio je na položaju viceadmirala Devona, brinuo se za utvrđivanje obale i za prikupljanje vojnih nameta, ali nije sudjelovao ni u jednoj pomorskoj bitki. Zbog svojeg tajnog braka s jednom od kraljičinih dvorjanki, privremeno je pao u nemilost i bio strpan u zatvor, ali se na vrijeme našao na slobodi kako bi sudjelovao u podjeli

Raleighova ćelija u londonskom Toweru. Tijekom tamnovanja napisao je većinu svojih djela

plijena sa španjolskog broda Madre de Dios.

Povukavši se na svoje imanje u Sherbornu, često je priređivao večere i sjedeljke, još češće raspravljajući o religiji i pomorskim iskustvima. Uputio se (vjerojatno u potrazi za zlatom) u istraživanje Južne Amerike i o tom svom putovanju ostavio brojne zabilješke, a onda godine 1596. sudjelovao u zauzeću Cadiza, kada je bio i ranjen. Kao guverner Kanalskih otoka (Jersey i Guernsey) pobrinuo se za njihovo utvrđivanje.

Smrt kraljice Elizabete u neku ruku navijestila je i njegovu vlastitu: njezin nasljednik James optužio ga

je za sudioništvo u uroti iskovanoj protiv njega i bacio u londonski Tower u kojem je čamio duže od deset godina. Kao utamničnik, Raleigh je napisao mnoga svoja djela, među njima i prvi dio svoje Povijesti svijeta. Pušten na slobodu, sudjelovao je opet u borbama protiv Španjolaca, s kojima su Englezi tad već željeli uspostaviti mir. Španjolski veleposlanik Diego Sarmiento de Acuña zatražio je od Jamesa I. da Raleigha osudi na smrtnu kaznu i 29. listopada 1618. u Whitehallu bila mu je odrubljena glava. Posljednje riječi na smrt osuđenoga bile su: „Sjekira je oštar lijek, ali liječi sve bolesti!“ ■

Zamak Sherborne. Opsjeda li ga duh njegovog pokojnog vlasnika?

Nemirni duh

Sherborne je malo mjesto u engleskoj grofoviji Dorset. Okolica je, kažu, nekoć vrvjela jelenima, a slučaj je htio da je na putu u Plymouth, jednom njome prošao i Sir Walter Raleigh. Trenutačno se zaljubio u nj, i od kraljice Elizabete ishodio dopuštenje da kupi taj posjed koji je dotad pripadao crkvi. Obnovio je na posjedu stari zamak, ali podigao i svoj dvor koji je prozvao Sherborne Lodge. Živio je u njemu duže od deset godina, a nakon njegove smrti pripao je engleskoj kruni koja ga je prodala obitelji Sir Johna Digbyja, i u posjedu njegove obitelji ostao je do danas. U I. svjetskom ratu poslužio je kao bolnički prostor za ranjenike, a u II. je postao zapovjedno središte komandosa uključenih u borbena djelovanja tijekom glasovitog „D“ dana. Još uvijek kruže priče kako se duh Sir Waltera Raleigha pojavljuje svake večeri na dan sv. Mihaela, sjeda pod drvo koje nosi njegovo ime i pali lulu. Raleigh je, naime, u Europu donio prvi duhan iz Amerike. Jednom zgodom, dok je baš pod tim drvetom pučkao svoju lulu, naišao je njegov sluga. Mислеći da mu je gospodara netko zapalio, izlio je na njega vrč piva da ga ugasi i „spasi“.

Dubravko Škiljan: "Mappa mundi: kartografi i njihova publika, svjetovi i znakovi, izrazi i sadržaji, značenja i smislovi", Izdanja Antibarbarus, Zagreb, 2006.

Važnost kartografije, posebno njezinog specifičnog dijela koji se odnosi na prikaze cjelokupne planete tj. na iscrtavanje kontinenata, uvijek je aktualna. Primjerice, i danas imamo nove prikaze svijeta poput satelitskih snimaka koji mijenjaju dosadašnje "prirodno" stanje u kojem je sjever gore, a jug dolje, kao što smo učili u školi. "Mappa mundi" nova je knjiga Dubravka Škiljana koja pokušava odgovoriti na nekoliko neobičnih pitanja vezanih uz prikaze svijeta u obliku karti. Prvo, to je pitanje koliko je pojedina karta "prirodnog" stanja stvari, a koliko je zapravo vizija samog kartografa. Važnost tog pitanja je neupitna zbog toga što su vizije kartografa u prošlosti imale status zakona, pa je tako i novootkriveni kontinent dobio ime po osobi koja je prva iscrtala njegove konture, a ne po osobi koja ga je otkrila (naravno, riječ je o Americi). Drugo veliko pitanje koje autor pokušava analizirati vezano je uz književne uporabe kartografije, pogotovo nakon što su prikazi svijeta poprimili stabilan, znanstveni oblik zadnjih sto godina. Preko književnosti vizije mjesta koja nismo posjetili i dalje potiču maštu ljudi te tako karte ostaju mjesto mogućega, a ne samo hladni prikaz udaljenosti i odnosa kontinenata. Autor pristupa kartama svijeta ponajprije kao znakovnim porukama, pri čemu ga zanimaju njihove semiološke dimenzije, a kartografi su definirani kao pošiljalci tih poruka. Vrlo lijepo opremljena knjiga, s nizom ilustracija (kartama) za naše je prilike rijetko i vrijedno djelo koje će zainteresirati sve one koje zanima kartografija, a posebno problematika karata u kontekstu svjetova i znakova, izraza i sadržaja, odnosno značenja i smislova.

Mirela MENGES

10. prosinca 1999. Umro Franjo Tuđman

Uvijek i sve za Hrvatsku, a našu jedinu i vječnu Hrvatsku ni za što! - riječi su dr. Franje Tuđmana, prvog hrvatskog predsjednika zapisane na nadgrobnoj ploči njegovog posljednjeg počivališta. Rodio se 14. svibnja 1922. u Velikom Trgovišću u Hrvatskome zagorju. Aktivist antifašističkog pokreta postao je odmah po izbijanju II. svj. rata zajedno s ocem i braćom. Početkom 1945. upućen je u Vrhovni štab NOV-a i POJ-a u Beograd, gdje je kao hrvatski predstavnik radio u Ministarstvu obrane i Generalštabu JNA te uredništvu Vojne enciklopedije. Završivši Višu vojnu akademiju, promaknut je u čin generala, a 1961. napustio je vojnu službu i posvetio se znanstvenom radu. U Zagrebu je osnovao Institut za historiju radničkog pokreta, stekao doktorat iz povijesti te sudjelovao u društvenom i kulturnom životu Hrvatske. Već tada je postao poznat po svojim djelima "Rat protiv rata" i "Velike ideje i mali narodi", a napisao je još niz radova o hrvatskoj povijesti. U vrijeme "hrvatskog proljeća" otvoreno je zagovarao hrvatski suverenitet i obračunavao se s jugoslavenskom ideologijom koja je, ustvari, bila pokriće za velikosrpsku vladavinu. Zbog toga ga je komunistički režim dvaput zatvarao, no, unatoč tomu, i dalje je uporno djelovao, pod stalnom prisilom vlasti. Nakon što mu je 1987. vraćena putovnica, više puta je odlazio u inozemstvo i među iseljenicima poticao stvaranje nacionalnog pokreta. Osjetivši trenutak u vremenu, 1989. osnovao je HDZ i postavio se na vodstvo pokreta za hrvatsko državno osamostaljenje. Vodio je sve važnije operacije i akcije u Domovinskom ratu, u oslobađanju i reintegraciji hrvatskih područja. Tripit je izabran za predsjednika te je unatoč početnom međunarodnom nerazumijevanju uspio vojnim i političkim sredstvima očuvati cjelovitost zemlje.

Leon RIZMAUL

DUHOVNOST

Hrabrost odgovornosti

Osobnost Ivana Krstitelja središnja je poruka predbožićnog vremena. Njegova odlučnost da svakome "skreše u brk" svu istinu i hrabrost da javno "ogoli" i cara i prosjaka - fascinira i postiđuje našu mlakost. Osobito danas kad prevladava mentalitet "kršćanskog pasivizma" i krivo shvaćene "tolerancije", što je zapravo neevandeoski pokušaj nezamjeranja da ne bismo bili pogrdeni i proglašeni nazadnima. Zato u današnjim idejnim pomrčinama izostaje nužno svjetlo duhovnog aktivizma koje se jedino može suprotstaviti zlu i zavodjenju ovoga vremena te raspršiti tamu duha ovoga svijeta. Dok nadire plima idejnog (ne)moralnog totalitarizma, kršćani - kod nas većinski katolici - u javnosti su pacificirani i demilitarizirani tj. sami sebe su "demobilizirali". Tko se danas usudi zlo javno prozvati i njegovim širiteljima reći poput Ivana Krstitelja da su "zmijsko leglo"? Koji će katolički intelektualac ili novinar svojega tvrdokornog kolegu upozoriti da je "već sjekira položena na korijen stablima" i da će "svako stablo koje ne donosi dobar rod" biti bačeno u oganj? Kršćanski poziv uključuje spremnost na buđenje drugih iz uspavanosti, u koju nas gura "ideologija prosjeka" u kojoj danas živimo i koja nam se iz dana u dan sve više nameće, zavodi nas i udaljuje od onoga što je bitno, davno je upozorio papa Benedikt. Zato bismo morali imati hrabrosti ustati protiv onoga što se smatra "normalnim" u životu današnjega čovjeka i pomoći mu da se za svoje dobro "sudari" s istinom i "Božjom ludošću". Ništa nas neće opravdati za propuste u odgovornosti za spas i vječno dobro naših bližnjih. Svi božićni darovi u najljepšem celofanu i svi borovi s najskupocjenijim ukrasima bez duhovnih dobara za naše bližnje vrijede pred vječnošću manje od zraka iz jedne kućlice, sve da je i dva milenija visjela iznad betlehemske jaslje!

Andelko KAČUNKO

FILMOTEKA

Podmornica - Das Boot (DVD)

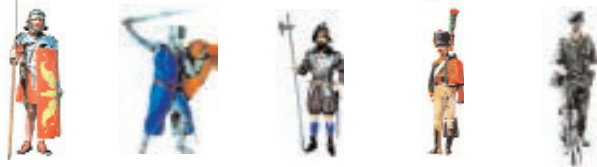
- njemački ratni (219 min.)
- redatelj: Wolfgang Petersen
- distributer: "Oscar kolekcija" EPH i Blitz Film & Video
- gl. glumac: Jürgen Prochnow (zapovjednik podmornice kapetan Willenbrock)

Iz mnoštva DVD izdanja koja nas svakodnevno gledaju iz izloga, upravo je iskočila kolekcija u kojoj nema prosječnog naslova. Riječ je o kolekciji pet filmova Oscarovaca nastaloj u suradnji EPH s Blitzom - Petersenova *Podmornica*, Darabontovo *Iskupljenje u Shawshanku*, Scorseeseov *Avijatičar*, Hirschbiegelov *Hitlerov konačni pad* i Gibsonova *Pasija*. U ovoj sam rubrici već pisao hvalospjeve o posljednja tri filma, a ovaj ću posvetiti njemačkom klasiku iz daleke 1981.

Godine 1942. na otvorenom Atlantiku vode se bespoštedne borbe. Kapetan njemačke podmornice U96 Willenbrock (inače povijesna ličnost) trudi se od svojih ljudi izvući maksimum morala i hrabrosti, iako je i sam u nedoumici koliko je ta borba potrebna i opravdana. Jedna rutinska akcija pretvara se u noćnu moru koju posada nije mogla ni zamisliti. Lovac odjednom postaje lovina i čini sve kako bi izbjegao napade nevidljivih razarača... Na ovom DVD izdanju nalazi se redateljeva inačica filma koja je od originalne iz 1981. dulja za punih 67 minuta, a sadrži i dodatke u kojem Petersen objašnjava kako je stvarao film. Uza sve navedene kvalitete tog izvrznog filma i solidnog izdanja, posebno se zanimljivom čini cijena od 29,90 kuna. Tropolsatni film o jurnjavi po dubokim morima izdržao je test vremena i (p)ostao antologijski ratni klasik.

Leon RIZMAUL

Španjolska kopnena vojska

Capitan general

Comandante

Brigada

Španjolske oznake činova za pripadnike kopnene vojske svojim oblicima, bojama i pojedinostima, slijede dugu španjolsku vojnu tradiciju. Teško se mogu uspoređivati sa sličnim oznakama vojski drugih zemalja: u mnogočemu su originalne i jedinstvene. Najviši čin u španjolskoj se vojsci naziva *Capitán general*, no riječ je o činu koji po španjolskom ustavu pripada samo monarhu i danas ga nosi kralj **Juan Carlos**: na epoleti je ispod krune pet četverostrukih zvjezdica. Slijedi *General de Ejército*, odnosno general armije s četiri zvjezdice, a potom generalski činovi *Teniente general*, *General de division*, i *General de brigada*, s tri, dvije i jednom zvjezdicom.

Najviši časnički čin je pukovnik (*Coronel*) s tri osmerokrake zvjezdice i bez krune na epoletama, dok dvije zvjezdice ima *Teniente coronel*, a jednu *Comandante*, što otprilike odgovara činu bojnika u Hrvatskoj vojsci. Našem satniku odgovara *Capitán* s tri šesterokrake zvjezdice u dva vodoravna reda (kod viših časničkih činova zvjezdice su u jednom, uzdužnom redu), poručnik, odnosno *Teniente* ima dvije vodoravno položene šesterokrake zvjezdice, a svojevrсни potporučnik *Alférez* samo jednu.

Velika raznolikost u obliku i položaju različitih pruga na epoletama vlada i kod dočasničkih činova. Najviši dočasnički čin je *Suboficial mayor* koji na epoleti iznad oveće žute petokrake zvijezde ima dvije pod kutom savijene pruge, a odmah ispod njega je *Subteniente* sa samo jednom takvom prugom.

Dočasnik *Brigada* ima dvije uzdužne pruge koje nalikuju časničkim epoletama u uporabi u nekim drugim vojskama, dok *Sargente primero*, ili viši narednik ima tri vodoravne zlatne pruge s dodatkom u obliku slova A iznad njih. Upravo se tim dodatkom razlikuje od nižeg dočasničkog čina *Sargente* koji takav dodatak na epoleti nema. Sljedeći čin *Cabo mayor* (u slobodnu prijevodu ono što mi kažemo *kapo*) takav dodatak ima nad samo jednom zlatnom prugom, a podređeni mu *Cabo primero* takav dodatak nema.

Vojnički činovi označeni su crvenim prugama: *Cabo* ih ima tri, a *Soldado de primera* samo jednu, ali s već spomenutim dodatkom koji je kod njega, dakako, u crvenoj boji. *Soldado*, odnosno vojnik, na epoletama nosi samo jednu prugu.

Jurica MILETIĆ

www.sikorsky.com

Ljubitelji zrakoplovstva ponovno će doći na svoje. Site www.sikorsky.com jedan je od boljih čija je tematika isključivo o **helikopterima**, a već samo ime objašnjava da je riječ o možda i najpoznatijem i najvećem proizvođaču helikoptera.

Podsjećamo, **Seahawk**, **Black Hawk** te svi helikopteri američkog predsjednika izašli su s tvorničke trake **Sikorskog** i danas predstavljaju jedan od najprodavanijih tipova letjelica unatrag 50-ak godina.

U lijevom meniju (**Products**), odmah na vrhu, skriveni su podlinkovi prema tipovima helikoptera, točnije prema civilnim i vojnim tipovima helikoptera, te svim modelima koje Sikorsky proizvodi. Jasno, uz svaku podstranicu vezane su i fotogalerije (link se također može pronaći u glavnom meniju na lijevoj strani stranice). Nažalost, fotografije, makar ih ima doista mnogo u galerijama, redom su srednje rezolucije. Kad je riječ o novostima istaknimo da se taj dio sitea osvježava novim člancima i tekstovima gotovo svakodnevno, naravno, s pripadajućim fotografijama koje se ne mogu downloadati. Ipak, kad se sve zbroji i oduzme, site je vrlo dobar i informativan i na njemu se mogu pronaći gotovo svi podaci koji bi (nat)prosječnom poznavatelju zrakoplovstva, poglavito helikoptera, mogli zatrebati. Ipak je riječ o tvorničkoj stranici koja posjetiteljima jednostavno mora pružiti što više relevantnih informacija...

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Sveti Nikola, biskup od Myre, rođen je u III. stoljeću na području današnje:

- A Italije
- B Turske
- C Španjolske

2. Nikola Šubić Zrinski pao je kod Sigeta godine:

- A 1466.
- B 1566.
- C 1666.

3. Naziv po Nikoli Tesli dobila je jedinica za:

- A električni otpor
- B električni napon
- C gustoću magnetskog toka

4. Hrvatski svetac Nikola prezivao se:

- A Tavelić
- B Kavelić
- C Zavelić

5. Košarkaš Nikola Vujčić igrao je za NBA klub:

- A Toronto Raptors
- B Milwaukee Bucks
- C nije igrao u NBA

Prelim: 1b-2b-2b-4b-5c

HRVATSKI VOJNIK

www.hrvatski-vojn timer.hr